

## II.

*(Informacije)*

## INFORMACIJE INSTITUCIJA, TIJELA, UREDA I AGENCIJA EUROPSKE UNIJE

## EUROPSKA KOMISIJA

## KOMUNIKACIJA KOMISIJE

**Privremeni okvir za mjere državne potpore u kriznim situacijama za potporu gospodarstvu nakon ruske agresije na Ukrajinu**

(2022/C 426/01)

**1. ssRUSKA AGRESIJA NA UKRAJINU, NJEZIN UTJECAJ NA GOSPODARSTVO EU-a I POTREBA ZA PRIVREMENIM MJERAMA DRŽAVNE POTPORE**

- (1) Rusija je 22. veljače 2022. područja ukrajinskih regija Donjecka i Luhanska koja nisu pod kontrolom ukrajinske vlade nezakonito priznala kao neovisne entitete. Rusija je 24. veljače 2022. pokrenula ničim izazvanu i neopravdanu vojnu agresiju na Ukrajinu. Europska unija (EU) i međunarodni partneri odmah su reagirali na tu ozbiljnu povredu teritorijalne cjelovitosti, suvereniteta i neovisnosti Ukrajine uvođenjem mjera ograničavanja (sankcija). Sankcije su uvedene i protiv Bjelarusa, zbog njegove uloge u olakšavanju ruske vojne agresije. U sljedećim tjednima donesene su dodatne mjere, a nove se mjere mogu donijeti ovisno o razvoju situacije. Rusija je sa svoje strane odlučila poduzeti određene ograničavajuće gospodarske protumjere <sup>(1)</sup>.
- (2) Ruska vojna agresija na Ukrajinu, uvedene sankcije i protumjere koje je, primjerice, poduzela Rusija imat će gospodarske posljedice za cijelo unutarnje tržište. Poduzetnici u EU-u mogu biti pogođeni na više načina, i izravno i neizravno. Posljedice mogu biti u obliku smanjenja potražnje, prekida postojećih ugovora i projekata (uz posljedični gubitak prometa), poremećaja u lancima opskrbe, posebno sirovinama i pretproizvodima ili drugim ulaznim materijalima koji više nisu dostupni ili nisu ekonomični.
- (3) Ruska vojna agresija na Ukrajinu dovela je i do poremećaja u lancima opskrbe za uvoz određenih proizvoda u EU iz Ukrajine, posebno žitarica i biljnih ulja, kao i za izvoz iz EU-a u Ukrajinu. Povećanje cijena električne energije i plina u EU-u znatno je utjecalo na energetsko tržište. Vjerojatnost ruske vojne agresije na Ukrajinu utjecala je na energetsko tržište već i u tjednima prije fizičke agresije. Visoke cijene energije utječu na više gospodarskih sektora, uključujući one koji su bili posebno pogođeni pandemijom bolesti COVID-19, kao što su prijevoz i turizam. Posljedice se osjećaju i na financijskim tržištima, posebno kad je riječ o likvidnosti i volatilnosti tržišta robe. Ruska vojna agresija na Ukrajinu dovela je i do velikog raseljavanja ukrajinskog stanovništva unutar zemlje i u susjedne zemlje, kao i do priljeva izbjeglica u EU u nezapamćenim razmjerima i s velikim humanitarnim i gospodarskim posljedicama.

<sup>(1)</sup> Na primjer, Vlada Ruske Federacije donijela je 6. ožujka 2022. Uredbu br. 299 o izmjeni stavka 2. metodologije za određivanje iznosa naknade koju treba platiti nositelju patenta pri odlučivanju o upotrebi izuma, korisnog modela i upotrebi izuma bez suglasnosti nositelja patenta te postupku plaćanja naknade. Tom je izmjenom predviđeno da se „nositeljima patenata iz stranih država koje postupaju neprijateljski” ne isplaćuje naknada za upotrebu izuma, korisnog modela ili industrijskog dizajna”.

- (4) Geopolitička kriza koju je izazvala ruska agresija na Ukrajinu izrazito ozbiljno utječe i na poljoprivredu, industriju prerade hrane te sektor ribarstva i akvakulture. Zbog visokih cijena energije dodatno se povećavaju cijene gnojiva. Ograničenja uvoza gnojiva iz Rusije i Bjelarus utječu i na opskrbu gnojivima. Kriza će vjerojatno imati ozbiljne posljedice za opskrbu EU-a žitaricama (posebno kukuruzom i pšenicom) i uljaricama (suncokret, uljana repica) ili derivatima škroba iz Ukrajine i Rusije, što će dovesti do velikog povećanja cijena hrane za životinje. Kombinirani učinak tih povećanja troškova energije, gnojiva, žitarica i ulja najizraženiji je u sektoru stočarstva<sup>(?)</sup>. Ukrajina je također važan proizvođač i izvoznik biljnih ulja (posebno suncokretova), stoga povećanja cijena tih proizvoda utječu na subjekte u sektoru prerade hrane, koji su prisiljeni tražiti alternativna rješenja.
- (5) Drugi razlog za zabrinutost jest nemogućnost nastavka dopreme proizvoda iz EU-a u Ukrajinu, a potencijalno i u Rusiju i Bjelarus, zbog ratne situacije ili sankcija. Posljedice bi se mogle osjetiti prvenstveno u sektoru vina i jakih alkoholnih pića, prerađene hrane (uključujući prerađeno voće i povrće), čokolade, slatkiša, početne hrane za dojenčad i hrane za kućne ljubimce (u slučaju Rusije), voća i povrća (u slučaju Bjelarus) te većine poljoprivrednih proizvoda (u slučaju Ukrajine).
- (6) Stanje pogoršava nagli porast troškova proizvodnje, djelomično zbog povećanja troškova dušičnih gnojiva potaknutog ekstremnim povećanjem cijene prirodnog plina, ali i zbog izravne potrošnje energije u procesima poljoprivredne proizvodnje. Budući da su Rusija i Bjelarus važni proizvođači i izvoznici svih triju ključnih gnojiva (dušičnog, fosfornog i kalijeva), sankcije će dodatno povećati cijene gnojiva.
- (7) S obzirom na navedeno, Komisija je odlučila donijeti ovu Komunikaciju kako bi utvrdila kriterije za ocjenu spojivosti s unutarnjim tržištem mjera državne potpore koje države članice mogu poduzeti kako bi otklonile gospodarske posljedice ruske agresije na Ukrajinu i sankcija koje su nakon toga uveli EU i međunarodni partneri te protumjera koje je, primjerice, poduzela Rusija<sup>(?)</sup>. Koordinirani gospodarski odgovor država članica i institucija EU-a ključan je za ublažavanje neposrednih socijalnih i gospodarskih posljedica za EU, očuvanje gospodarske aktivnosti i radnih mjesta te olakšavanje strukturnih prilagodbi potrebnih kao odgovor na novu gospodarsku situaciju uzrokovanu ruskom vojnom agresijom na Ukrajinu.

### 1.1. Sankcije koje su uveli Europska unija i međunarodni partneri

- (8) Nakon ničim izazvane i neopravdane ruske agresije na Ukrajinu Vijeće Europske unije postiglo je dogovor o više paketa mjera ograničavanja.

---

<sup>(?)</sup> Ukrajina je četvrti po veličini vanjski dobavljač hrane za EU i ključni dobavljač žitarica (52 % uvoza kukuruza u EU, 19 % meke pšenice), biljnih ulja (23 %) i uljarica (22 %, posebno uljane repice: 72 %). Cijene hrane na globalnoj razini već su visoke, a s obzirom na situaciju mogle bi dodatno porasti.

<sup>(?)</sup> Primjerice, prema globalnoj bazi podataka o žigovima Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo (WIPO), globalnoj bazi podataka WIPO-a o dizajnu i bazi podataka PatentSight, u ožujku 2022. u Rusiji je na snazi bilo oko 150 000 žigova, 2 000 industrijskih dizajna i 44 000 patenata koje drže poduzeća iz EU-a. Žigovi poduzeća iz EU-a zaštićeni u Rusiji uglavnom se odnose na sljedeće sektore: farmaceutski proizvodi, kozmetika, automobili, kemijski proizvodi i potrošačka roba, modni artikli i luksuzna roba. S obzirom na nejasnu terminologiju upotrijebljenu u izmjeni metodologije određivanja naknade koja se isplaćuje nositeljima patenata uvedene Uredbom br. 299 od 6. ožujka 2022. (vidjeti bilješku 1.), koju je donijela ruska vlada, te na gospodarsku izloženost poduzetnika iz EU-a i njihove nematerijalne imovine u Rusiji, takva protumjera može imati velike i štetne posljedice za poduzetnike iz EU-a.

- (9) Vijeće je 23. veljače 2022. postiglo dogovor o paketu mjera koji obuhvaća i. ciljne sankcije protiv 351 člana ruske Dume i još 27 osoba, ii. ograničenja gospodarskih odnosa s područjima ukrajinskih regija Donjecka i Luhanska koja nisu pod kontrolom ukrajinske vlade te iii. ograničenja ruskog pristupa kapitalu i financijskim tržištima i uslugama u EU-u <sup>(4)</sup>.
- (10) Vijeće je 25. veljače 2022. postiglo dogovor o dodatnim sankcijama protiv Rusije usmjerenima na: i. financijski sektor, ii. sektore energetike, svemira i prometa (zrakoplovstvo), iii. robu s dvojnog namjenom, iv. kontrolu izvoza i financiranje izvoza, v. viznu politiku i vi. dodatne sankcije protiv ruskih i drugih pojedinaca (uključujući Bjelorusu) <sup>(5)</sup>.
- (11) Vijeće je 28. veljače 2022. odlučilo zatvoriti europski zračni prostor za ruske zrakoplove te je donijelo preventivne mjere kako bi se spriječilo da ruska središnja banka rasporedi svoje međunarodne pričuve na način kojim se umanjuje učinak poduzetih mjera <sup>(6)</sup>. Vijeće je također donijelo dodatne sankcije protiv ruskih pojedinaca <sup>(7)</sup>.

<sup>(4)</sup> Uredba Vijeća (EU) 2022/259 od 23. veljače 2022. o izmjeni Uredbe (EU) br. 269/2014 o mjerama ograničavanja u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalnu cjelovitost, suverenost i neovisnost Ukrajine (SL L 42 I, 23.2.2022., str. 1.); Provedbena uredba Vijeća (EU) 2022/260 i 2022/261 od 23. veljače 2022. o provedbi Uredbe (EU) br. 269/2014 o mjerama ograničavanja u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalnu cjelovitost, suverenost i neovisnost Ukrajine (SL L 42 I, 23.2.2022., str. 3.; SL L 42 I, 23.2.2022., str. 15.); Uredba Vijeća (EU) 2022/262 od 23. veljače 2022. o izmjeni Uredbe (EU) br. 833/2014 o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 42 I, 23.2.2022., str. 74.); Uredba Vijeća (EU) 2022/263 od 23. veljače 2022. o mjerama ograničavanja kao odgovora na priznavanje područja ukrajinskih regija Donjecka i Luhanska koja nisu pod kontrolom vlade i na naredbu ruskim oružanim snagama da stupe na ta područja (SL L 42 I, 23.2.2022., str. 77.); Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/264 od 23. veljače 2022. o izmjeni Odluke 2014/512/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 42 I, 23.2.2022., str. 95.); Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/265 i 2022/267 od 23. veljače 2022. o izmjeni Odluke 2014/145/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja kojima se podrivaju ili ugrožavaju teritorijalna cjelovitost, suverenitet i neovisnost Ukrajine (SL L 42 I, 23.2.2022., str. 98.; SL L 42 I, 23.2.2022., str. 114.); i Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/266 od 23. veljače 2022. o mjerama ograničavanja kao odgovor na priznavanje područja ukrajinskih regija Donjecka i Luhanska koja nisu pod kontrolom vlade i na naredbu ruskim oružanim snagama da stupe na ta područja (SL L 42 I, 23.2.2022., str. 109.).

<sup>(5)</sup> Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/327 od 25. veljače 2022. o izmjeni Odluke 2014/512/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 48, 25.2.2022., str. 1.); Uredba Vijeća (EU) 2022/328 od 25. veljače 2022. o izmjeni Uredbe (EU) br. 833/2014 o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 49, 25.2.2022., str. 1.); Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/329 od 25. veljače 2022. o izmjeni Odluke 2014/145/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja kojima se podrivaju ili ugrožavaju teritorijalna cjelovitost, suverenitet i neovisnost Ukrajine (SL L 50, 25.2.2022., str. 1.); Uredba Vijeća (EU) 2022/330 od 25. veljače 2022. o izmjeni Uredbe (EU) br. 269/2014 o mjerama ograničavanja u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalnu cjelovitost, suverenost i neovisnost Ukrajine (SL L 51, 25.2.2022., str. 1.); Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/331 od 25. veljače 2022. o izmjeni Odluke 2014/145/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja kojima se podrivaju ili ugrožavaju teritorijalna cjelovitost, suverenitet i neovisnost Ukrajine (SL L 52, 25.2.2022., str. 1.); Provedbena uredba Vijeća (EU) 2022/332 od 25. veljače 2022. o provedbi Uredbe (EU) br. 269/2014 o mjerama ograničavanja u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalnu cjelovitost, suverenost i neovisnost Ukrajine, (SL L 53, 25.2.2022., str. 1.); Odluka Vijeća (EU) 2022/333 od 25. veljače 2022. o djelomičnoj suspenziji primjene Sporazuma između Europske zajednice i Ruske Federacije o pojednostavnjenju izdavanja viza građanima Europske unije i državljanima Ruske Federacije (SL L 54, 25.2.2022., str. 1.).

<sup>(6)</sup> Uredba Vijeća (EU) 2022/334 od 28. veljače 2022. o izmjeni Uredbe Vijeća (EU) br. 833/2014 o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 57, 28.2.2022., str. 1.) i Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/335 od 28. veljače 2022. o izmjeni Odluke 2014/512/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 57, 28.2.2022., str. 4.).

<sup>(7)</sup> Provedbena uredba Vijeća (EU) 2022/336 od 28. veljače 2022. o provedbi Uredbe (EU) br. 269/2014 o mjerama ograničavanja u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalnu cjelovitost, suverenost i neovisnost Ukrajine (SL L 58, 28.2.2022., str. 1.) i Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/337 od 28. veljače 2022. o izmjeni Odluke 2014/145/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja kojima se podrivaju ili ugrožavaju teritorijalna cjelovitost, suverenitet i neovisnost Ukrajine (SL L 59, 28.2.2022., str. 1.).

- (12) Vijeće je 1. ožujka 2022. donijelo dodatne mjere: i. uklanjanje odabranih ruskih banaka iz sustava financijskih komunikacija SWIFT<sup>(8)</sup>, ii. mjere protiv dezinformacija koje šire ruski mediji u državnom vlasništvu Russia Today i Sputnik<sup>(9)</sup>.
- (13) Zbog uloge Bjelarusu u olakšavanju vojne agresije Vijeće je 2. ožujka 2022. odlučilo uvesti dodatne sankcije protiv te zemlje povezane s trgovinom robom koja se upotrebljava za proizvodnju ili izradu duhanskih proizvoda, mineralnih proizvoda, proizvoda od kalijeva klorida („potaša”), drvnih proizvoda, proizvoda od cementa, proizvoda od željeza i čelika te proizvoda od gume. Vijeće je zabranilo i izvoz u Bjelarus ili uporabu u Bjelarusu robe i tehnologije s dvojnomo namjenom, izvoz robe i tehnologije koje bi mogle pridonijeti vojnom, tehnološkom, obrambenom i sigurnosnom razvoju Bjelarusu te izvoz strojeva, a ograničilo je i pružanje povezanih usluga<sup>(10)</sup>. Vijeće je donijelo i pojedinačne mjere protiv 22 bjeloruska pojedinca<sup>(11)</sup>.
- (14) Vijeće je 9. ožujka 2022. donijelo dodatne mjere usmjerene na bjeloruski financijski sektor, uključujući zabranu pristupa sustavu SWIFT za tri bjeloruske banke, zabranu transakcija sa središnjom bankom Bjelarusu, ograničenja financijskih priljeva iz Bjelarusu u EU i zabranu izdavanja novčanica denominiranih u eurima Bjelarusu<sup>(12)</sup>. Vijeće je uvelo i dodatne mjere ograničavanja u pogledu izvoza robe za pomorsku plovidbu i radiokomunikacijske tehnologije u Rusiju. Osim toga, Vijeće je uvelo mjere ograničavanja protiv još 160 osoba<sup>(13)</sup>. Vijeće je 15. ožujka 2022<sup>(14)</sup>. postiglo dogovor o daljnjim sektorskim i pojedinačnim mjerama protiv Rusije. Konkretno, Vijeće je odlučilo: i. zabraniti sve transakcije s određenim poduzećima u državnom vlasništvu, ii. zabraniti pružanje svih usluga kreditnog rejtinga, kao i pristup svim pretplatničkim uslugama u vezi s aktivnostima kreditnog rejtinga svim ruskim pojedincima i subjektima, iii. proširiti popis osoba povezanih s ruskom obrambenom i industrijskom bazom za koje su uvedena stroža ograničenja izvoza u pogledu robe s dvojnomo namjenom i tehnologije kojima bi se moglo pridonijeti tehnološkom poboljšanju ruskog obrambenog sektora i sektora sigurnosti, iv. zabraniti nova ulaganja u ruski energetska sektor i uvesti sveobuhvatno ograničenje izvoza opreme, tehnologije i usluga za energetska
- 
- <sup>(8)</sup> Uredba Vijeća (EU) 2022/345 od 1. ožujka 2022. o izmjeni Uredbe (EU) br. 833/2014 o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 63, 2.3.2022., str. 1.) i Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/346 od 1. ožujka 2022. o izmjeni Odluke 2014/512/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 63, 2.3.2022., str. 5.).
- <sup>(9)</sup> Uredba Vijeća (EU) 2022/350 od 1. ožujka 2022. o izmjeni Uredbe (EU) br. 833/2014 o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 65, 2.3.2022., str. 1.) i Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/351 od 1. ožujka 2022. o izmjeni Odluke 2014/512/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 65, 2.3.2022., str. 5.).
- <sup>(10)</sup> Uredba Vijeća (EU) 2022/355 od 2. ožujka 2022. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 765/2006 o mjerama ograničavanja s obzirom na stanje u Bjelarusu (SL L 67, 2.3.2022., str. 1.) i Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/356 od 2. ožujka 2022. o izmjeni Odluke 2012/642/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na stanje u Bjelarusu (SL L 67, 2.3.2022., str. 103.).
- <sup>(11)</sup> Uredba Vijeća (EU) 2022/345 od 1. ožujka 2022. o izmjeni Uredbe (EU) br. 833/2014 o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 63, 2.3.2022., str. 1.) i Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/354 od 2. ožujka 2022. o izmjeni Odluke 2014/145/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja kojima se podrivaju ili ugrožavaju teritorijalna cjelovitost, suverenitet i neovisnost Ukrajine (SL L 63, 2.3.2022., str. 5.).
- <sup>(12)</sup> Uredba Vijeća (EU) 2022/398 od 9. ožujka 2022. o izmjeni Uredbe Vijeća (EU) br. 765/2006 o mjerama ograničavanja s obzirom na stanje u Bjelarusu i sudjelovanje Bjelarusu u ruskoj agresiji prema Ukrajini (SL L 82, 9.3.2022., str. 1.).
- <sup>(13)</sup> Uredba Vijeća (EU) 2022/394 od 9. ožujka 2022. o izmjeni Uredbe (EU) br. 833/2014 o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 81, 9.3.2022., str. 1.).
- <sup>(14)</sup> Provedbena uredba Vijeća (EU) 2022/427 od 15. ožujka 2022. o provedbi Uredbe (EU) br. 269/2014 o mjerama ograničavanja u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalnu cjelovitost, suverenost i neovisnost Ukrajine, (SL L 87 I, 15.3.2022., str. 1.); Uredba Vijeća (EU) 2022/428 od 15. ožujka 2022. o izmjeni Uredbe (EU) br. 833/2014 o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 87 I, 15.3.2022., str. 13.).

industriju te v. uvesti dodatna trgovinska ograničenja u vezi sa željezom i čelikom te luksuznom robom<sup>(15)</sup>. Nadalje, Vijeće je odlučilo sankcionirati najveće ruske oligarhe, lobiste i propagandiste, kao i ključna poduzeća iz sektora zrakoplovstva, vojnog sektora i sektora robe s dvojnog namjenom te sektora brodogradnje i strojogradnje<sup>(16)</sup>.

(15) Vijeće je 3. lipnja 2022. donijelo šesti paket sankcija<sup>(17)</sup> s obzirom na nastavak agresivnog rata Rusije protiv Ukrajine, potporu Bjelorusa tom ratu i izvještaje o zločinima koje su počinile ruske oružane snage. Paket uključuje: 1. zabranu uvoza sirove nafte i naftnih derivata iz Rusije, uz ograničene iznimke; 2. zabranu pristupa sustavu SWIFT za još tri ruske banke i jednu bjelorusku banku; i 3. suspenziju emitiranja u Uniji za još tri medijske kuće u ruskom državnom vlasništvu. Unija je donijela sankcije i protiv još 65 osoba i 18 subjekata. Među njima su i osobe odgovorne za zločine počinjene u Buči i Mariupolju.

(16) Vijeće je 21. srpnja 2022. donijelo sedmi paket sankcija, koji se naziva i „paket za održavanje i usklađivanje”<sup>(18)</sup>, a sastoji se od sljedećih dodatnih mjera: 1. zabrana uvoza zlata, 2. stroži zahtjevi o izvješćivanju za sankcionirane pojedince, 3. ciljane zabrane izvoza, 4. zabrana pristupa lukama, 5. financijske sankcije, 6. sigurnost opskrbe hranom i energijom, 7. izuzeća za medicinske i farmaceutske proizvode. Unija je ujedno dodala 54 osobe i 10 subjekata na popis za zamrzavanje imovine.

<sup>(15)</sup> Uredba Vijeća (EU) 2022/428 od 15. ožujka 2022. o izmjeni Uredbe (EU) br. 833/2014 o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 87 I, 15.3.2022., str. 13.) i Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/430 od 15. ožujka 2022. o izmjeni Odluke 2014/512/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 87 I, 15.3.2022., str. 56.).

<sup>(16)</sup> Provedbena uredba Vijeća (EU) 2022/427 od 15. ožujka 2022. o provedbi Uredbe (EU) br. 269/2014 o mjerama ograničavanja u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalnu cjelovitost, suverenost i neovisnost Ukrajine (SL L 87 I, 15.3.2022., str. 1.) i Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/429 od 15. ožujka 2022. o izmjeni Odluke 2014/145/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja kojima se podrivaju ili ugrožavaju teritorijalna cjelovitost, suverenitet i neovisnost Ukrajine (SL L 87 I, 15.3.2022., str. 44.).

<sup>(17)</sup> Provedbena uredba Vijeća (EU) 2022/876 od 3. lipnja 2022. o provedbi članka 8.a stavka 1. Uredbe (EZ) br. 765/2006 o mjerama ograničavanja s obzirom na stanje u Bjelarusu i sudjelovanje Bjelarusu u ruskoj agresiji prema Ukrajini (SL L 153, 3.6.2022., str. 1.); Uredba Vijeća (EU) 2022/877 od 3. lipnja 2022. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 765/2006 o mjerama ograničavanja s obzirom na stanje u Bjelarusu i sudjelovanje Bjelarusu u ruskoj agresiji prema Ukrajini (SL L 153, 3.6.2022., str. 11.); Provedbena uredba Vijeća (EU) 2022/878 od 3. lipnja 2022. o provedbi Uredbe (EU) br. 269/2014 o mjerama ograničavanja u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalnu cjelovitost, suverenost i neovisnost Ukrajine, (SL L 153, 3.6.2022., str. 15.); Uredba Vijeća (EU) 2022/879 od 3. lipnja 2022. o izmjeni Uredbe (EU) br. 833/2014 o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 153, 3.6.2022., str. 53.); Uredba Vijeća (EU) 2022/880 od 3. lipnja 2022. o izmjeni Uredbe (EU) br. 269/2014 o mjerama ograničavanja u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalnu cjelovitost, suverenost i neovisnost Ukrajine (SL L 153, 3.6.2022., str. 75.); Provedbena odluka Vijeća (ZVSP) 2022/881 od 3. lipnja 2022. o provedbi Odluke 2012/642/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na stanje u Bjelarusu i sudjelovanje Bjelarusu u ruskoj agresiji prema Ukrajini (SL L 153, 3.6.2022., str. 77.); Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/882 od 3. lipnja 2022. o izmjeni Odluke 2012/642/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na stanje u Bjelarusu i sudjelovanje Bjelarusu u ruskoj agresiji prema Ukrajini (SL L 153, 3.6.2022., str. 88.); Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/883 od 3. lipnja 2022. o izmjeni Odluke 2014/145/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja kojima se podrivaju ili ugrožavaju teritorijalna cjelovitost, suverenitet i neovisnost Ukrajine (SL L 153, 3.6.2022., str. 92.); Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/884 od 3. lipnja 2022. o izmjeni Odluke 2014/512/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 153, 3.6.2022., str. 128.); Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/885 od 3. lipnja 2022. o izmjeni Odluke 2014/145/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja kojima se podrivaju ili ugrožavaju teritorijalna cjelovitost, suverenitet i neovisnost Ukrajine (SL L 153, 3.6.2022., str. 139.).

<sup>(18)</sup> Uredba Vijeća (EU) 2022/1269 od 21. srpnja 2022. o izmjeni Uredbe (EU) br. 833/2014 o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 193, 21.7.2022, str. 1.), Provedbena uredba Vijeća (EU) 2022/1270 od 21. srpnja 2022. o provedbi Uredbe (EU) br. 269/2014 o mjerama ograničavanja u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalnu cjelovitost, suverenost i neovisnost Ukrajine (SL L 193, 21.7.2022., str. 133.), Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/1271 od 21. srpnja 2022. o izmjeni Odluke 2014/512/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 193, 21.7.2022., str. 196.), Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/1272 od 21. srpnja 2022. o izmjeni Odluke 2014/145/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja kojima se podrivaju ili ugrožavaju teritorijalna cjelovitost, suverenitet i neovisnost Ukrajine (SL L 193, 21.7.2022., str. 219.).

- (17) Vijeće je 5. listopada 2022. donijelo osmi paket sankcija, koji se sastoji od sljedećih dodatnih mjera <sup>(19)</sup>: 1. uvrštavanje dodatnih osoba i subjekata na popis sankcija; 2. proširenje ograničenja na oblasti Herson i Zaporizhju; 3. nova uvozna i izvozna ograničenja; 4. primjena gornje granice cijene nafte koju je dogovorila skupina G-7; 5. ograničenja za poduzeća u državnom vlasništvu; 6. ograničenja financijskih usluga, usluga savjetovanja u području IT-a i drugih poslovnih usluga; i 7. odvracanje od izbjegavanja sankcija.
- (18) U bliskoj suradnji s EU-om sankcije su uveli i međunarodni partneri, među njima Sjedinjene Američke Države, Ujedinjena Kraljevina, Kanada, Norveška, Japan, Južna Koreja, Švicarska i Australija.

## 1.2. Poduzetnici i kućanstva koji su pogođeni visokim cijenama plina i električne energije ili poremećajima u opskrbi energijom

- (19) Aktualna kriza dovela je do nezapamćenog povećanja cijena plina i električne energije, koje su narasle znatno iznad već zabilježenih visokih razina iz razdoblja prije agresije. Namjerna ruska upotreba tokova plina kao oružja dovela je do znatne nestabilnosti i nesigurnosti na energetske tržištima EU-a i u svijetu. EU i njegove države članice poduzeli su brojne mjere za rješavanje problema visokih cijena i osiguravanju opskrbe energijom. U tom pogledu Komisija podsjeća na paket mjera koji je predstavila još u listopadu 2021 <sup>(20)</sup>. („Komunikacija iz listopada”), Komunikaciju o planu REPowerEU od 8. ožujka 2022. („Komunikacija o planu REPowerEU”) <sup>(21)</sup> <sup>(22)</sup>, plan REPowerEU <sup>(23)</sup> od 18. svibnja 2022., Uredbu o skladištenju plina <sup>(24)</sup>, Komunikaciju „Štednja plina za sigurnu zimu” <sup>(25)</sup> od

<sup>(19)</sup> Uredba Vijeća (EU) 2022/1903 od 6. listopada 2022 o izmjeni Uredbe (EU) 2022/263 o mjerama ograničavanja kao odgovor na priznavanje područja ukrajinskih regija Donjecka i Luhanska koja nisu pod kontrolom vlade i na naredbu ruskim oružanim snagama da stupe na ta područja, (SL L 259I, 6.10.2022., str. 1.), Uredba Vijeća (EU) 2022/1904 od 6. listopada 2022. o izmjeni Uredbe (EU) br. 833/2014 o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 259I, 6.10.2022., str. 3.), Uredba Vijeća (EU) 2022/1905 od 6. listopada 2022. o izmjeni Uredbe (EU) br. 269/2014 o mjerama ograničavanja u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalnu cjelovitost, suverenost i neovisnost Ukrajine (SL L 259I, 6.10.2022., str. 76.), Provedbena uredba Vijeća (EU) 2022/1906 od 6. listopada 2022. o provedbi Uredbe (EU) br. 269/2014 o mjerama ograničavanja u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalnu cjelovitost, suverenost i neovisnost Ukrajine (SL L 259I, 6.10.2022., str. 79.), Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/1907 od 6. listopada 2022. o izmjeni Odluke 2014/145/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja kojima se podrivaju ili ugrožavaju teritorijalna cjelovitost, suverenitet i neovisnost Ukrajine (SL L 259I, 6.10.2022., str. 98.), Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/1908 od 6. listopada 2022. o izmjeni Odluke (ZVSP) 2022/266 o mjerama ograničavanja kao odgovor na priznavanje područja ukrajinskih regija Donjecka i Luhanska koja nisu pod kontrolom vlade i na naredbu ruskim oružanim snagama da stupe na ta područja (SL L 259I, 6.10.2022., str. 118.), Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/1909 od 6. listopada 2022. o izmjeni Odluke 2014/512/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 259I, 6.10.2022., str. 122.).

<sup>(20)</sup> Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, COM(2021) 660 final, 13. listopada 2021. – Paket mjera za djelovanje i potporu za suočavanje s rastom cijena energije.

<sup>(21)</sup> Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, COM(2022) 108 final, 8. ožujka 2022. – REPowerEU: Zajedničko europsko djelovanje za cjenovno pristupačniju, sigurniju i održiviju energiju.

<sup>(22)</sup> U okviru Instrumenta za tehničku potporu uspostavljenog Uredbom (EU) 2021/240 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. veljače 2021. (SL L 57, 18.2.2021., str. 1.) Komisija na zahtjev podupire države članice u osmišljavanju i provedbi reformi usmjerenih na osiguravanje cjenovno pristupačnije, sigurnije i održivije energije.

<sup>(23)</sup> Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, COM(2022) 230 final, 18. svibnja 2022. – Plan REPowerEU.

<sup>(24)</sup> Uredba (EU) 2022/1032 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. lipnja 2022. o izmjeni uredbi (EU) 2017/1938 i (EZ) br. 715/2009 u pogledu skladištenja plina (SL L 173, 30.6.2022., str. 17.).

<sup>(25)</sup> Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, COM(2022) 360 final, 20. srpnja 2022. – „Štednja plina za sigurnu zimu”.

20. srpnja 2022., Uredbu (EU) 2022/1369 o koordiniranim mjerama za smanjenje potražnje za plinom <sup>(26)</sup> i Uredbu (EU) 2022/1854 o hitnoj intervenciji za rješavanje problema visokih cijena energije <sup>(27)</sup>. Komisija je 18. listopada 2022. donijela Komunikaciju o izvanrednoj energetskej situaciji <sup>(28)</sup> radi zajedničke pripreme, nabave i zaštite EU-a. Zajedno s tom komunikacijom Komisija je predložila novu hitnu uredbu <sup>(29)</sup> radi rješavanja problema visokih cijena plina u EU-u i osiguranja sigurnosti opskrbe za nadolazeću zimu. To će se postići zajedničkom nabavom plina, mehanizmima ograničavanja cijena na burzi plina TTF, novim mjerama za transparentnu upotrebu infrastrukture, solidarnošću među državama članicama te stalnim ulaganjem napora u smanjenje potražnje za plinom.

- (20) Vrlo visoke cijene energije štete gospodarstvu i kupovnoj moći građana EU-a, posebno onih najugroženijih. Europska središnja banka procijenila je da će se realni BDP smanjiti za 0,1 % u posljednjem tromjesečju 2022. i ostati nepromijenjen u prvom tromjesečju 2023., uglavnom zbog poremećaja u opskrbi energijom, veće inflacije i s tim povezanog pada povjerenja <sup>(30)</sup>. Kontinuirano visoke cijene energije vjerojatno će povećati siromaštvo i utjecati na konkurentnost poduzeća. Energetski intenzivne industrije posebno su pogođene većim troškovima proizvodnje. Ta povećanja troškova mogu u određenim slučajevima dovesti u pitanje nastavak poslovanja u EU-u poduzetnika koji bi inače bili profitabilni, što bi pak moglo utjecati na zapošljavanje.
- (21) Paket mjera koji je Komisija predstavila u listopadu 2021. pokazao se korisnim te ga sveobuhvatno primjenjuju mnoge države članice koje su donijele brojne mjere na nacionalnoj razini. Paket mjera proširen je u proljeće 2022. Komunikacijom o kratkoročnim tržišnim intervencijama i dugoročnim poboljšanjima modela tržišta električne energije <sup>(31)</sup>.
- (22) U Komunikaciji o planu REPowerEU navedene su mjere za odgovor na porast cijena energije i za dopunu zaliha plina za zimu, a u planu REPowerEU <sup>(32)</sup> utvrđene su mjere za ubrzanje uvođenja energije iz obnovljivih izvora, uštedu energije i energetske učinkovitost te diversifikaciju opskrbe energijom. Ubrzavanjem zelene tranzicije smanjit će se emisije i ovisnost o uvezenim fosilnim gorivima te osigurati zaštita od naglih povećanja cijena. U Uredbi o skladištenju plina <sup>(33)</sup> utvrđene su nove obveze minimalne popunjenosti skladišta plina kako bi se osigurala opskrba za predstojeću zimu, kojima se od država članica zahtijeva da sustave za skladištenje plina napune na 80 % kapaciteta do 1. studenoga 2022. i na 90 % kapaciteta do istog datuma u godinama koje slijede.
- (23) Budući da je kriza dodatno povećala rizike glede sigurnosti opskrbe i poremećaja, Unija se počela pripremati za dugoročan, a možda i potpun prekid opskrbe plinom iz Rusije. U novom europskom planu za smanjenje potražnje za plinom <sup>(34)</sup> utvrđene su mjere, načela i kriteriji za koordinirano smanjenje potražnje, a plan je popraćen Uredbom (EU) 2022/1369 o koordiniranim mjerama za smanjenje potražnje za plinom <sup>(35)</sup>, u kojoj se utvrđuje dobrovoljni cilj smanjenja potražnje za plinom od 15 % u svim državama članicama i uvodi postupak za aktivaciju obvezujućeg cilja smanjenja potražnje ako to bude potrebno.

<sup>(26)</sup> Uredba Vijeća (EU) 2022/1369 od 5. kolovoza 2022. o koordiniranim mjerama za smanjenje potražnje za plinom (SL L 206, 8.8.2022., str. 1.).

<sup>(27)</sup> Uredba Vijeća (EU) 2022/1854 od 6. listopada 2022. o hitnoj intervenciji za rješavanje pitanja visokih cijena energije (SL L 2611, 7.10.2022., str. 1.).

<sup>(28)</sup> Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, COM/2022/553 final od 18. listopada 2022. „Izvanredna energetska situacija – zajednička priprema, nabava i zaštita EU-a”.

<sup>(29)</sup> Prijedlog Uredbe Vijeća o jačanju solidarnosti koja se temelji na boljoj koordinaciji nabave plina, prekograničnim razmjenama plina i pouzdanim referentnim vrijednostima cijena, COM/2022/549 final od 18. listopada 2022.

<sup>(30)</sup> Makroekonomske projekcije stručnjaka ESB-a za europodručje, rujna 2022.

<sup>(31)</sup> Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, COM(2022) 236 final, 18. svibnja 2022. – Kratkoročne intervencije na tržištu električne energije i dugoročna poboljšanja modela tržišta električne energije – tijek daljnjeg djelovanja.

<sup>(32)</sup> COM/2022/230 final, 18. svibnja 2022.

<sup>(33)</sup> Uredba (EU) 2022/1032 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. lipnja 2022. o izmjeni uredbe (EU) 2017/1938 i (EZ) br. 715/2009 u pogledu skladištenja plina (SL L 173, 30.6.2022., str. 17.).

<sup>(34)</sup> Europska komisija, Glavna uprava za komunikaciju, *Europski plan za smanjenje potražnje za plinom*, Ured za publikacije Europske unije, 2022., <https://data.europa.eu/doi/10.2775/705563>.

<sup>(35)</sup> Uredba Vijeća (EU) 2022/1369 od 5. kolovoza 2022. o koordiniranim mjerama za smanjenje potražnje za plinom (SL L 206, 8.8.2022., str. 1.).

- (24) Vijeće je 6. listopada 2022. donijelo Uredbu (EU) 2022/1854 o hitnoj intervenciji radi rješavanja problema visokih cijena energije kako bi se smanjili računi za energiju europskih građana i poduzeća. Uredba (EU) 2022/1854, među ostalim, obuhvaća mjere za smanjenje potražnje za električnom energijom, čime će se pridonijeti smanjenju troškova električne energije za potrošače, a višak prihoda energetskog sektora preraspodijeliti krajnjim kupcima.

### 1.3. Potreba za bliskom europskom koordinacijom nacionalnih mjera potpore

- (25) Ciljanom i proporcionalnom kontrolom državnih potpora EU osigurava učinkovitost nacionalnih mjera potpore u smislu pomoći poduzetnicima i radnicima pogođenima aktualnom krizom. Kontrolom državnih potpora EU ujedno sprečava rascjepkavanje unutarnjeg tržišta i osigurava stabilnost jednakih uvjeta. Integritet unutarnjeg tržišta važan je za odolijevanje vanjskim pritiscima i izbjegavanje natjecanja u subvencioniranju, u kojem bogatije države članice mogu potrošiti više od siromašnijih susjeda, što šteti koheziji unutar Unije.

### 1.4. Primjerene mjere državne potpore

- (26) Uzimajući u obzir sveukupne napore koje države članice ulažu u rješavanje izazova koji proizlaze iz geopolitičke situacije, u ovoj se Komunikaciji utvrđuju mogućnosti koje na temelju pravila EU-a o državnim potporama države članice imaju na raspolaganju za osiguravanje likvidnosti i pristupa financiranju poduzećima, posebno MSP-ovima koji se suočavaju s gospodarskim izazovima u aktualnoj krizi, te za poticanje smanjenja potrošnje energije.
- (27) Kako je utvrđeno u Komunikaciji iz listopada, mjere u korist nekomercijalnih potrošača energije ne čine državnu potporu, pod uvjetom da ne donose neizravnu korist određenom sektoru ili poduzetniku. Države članice primjerice mogu onima koji su najizloženiji riziku isplatiti socijalnu potporu koja bi im kratkoročno pomogla pri plaćanju računa za energiju ili ponuditi potporu za poboljšanje energetske učinkovitosti, uz istodobno osiguravanje učinkovitog funkcioniranja tržišta.
- (28) Mjere usmjerene na komercijalne potrošače energije ne čine državnu potporu, pod uvjetom da su te mjere opće prirode. Takve neselektivne mjere mogu na primjer biti u obliku općih smanjenja poreza ili pristojbi, snižene stope na opskrbu prirodnim plinom, električnom energijom ili centraliziranim grijanjem ili smanjenih troškova mreže. Ako nacionalne intervencije čine potporu, mogu se smatrati spojivima s pravilima o državnim potporama ako ispunjavaju određene uvjete. Na primjer, potpore u obliku smanjenja usklađenih poreza za zaštitu okoliša kojima se poštuju najniže razine oporezivanja i pravila utvrđena u Direktivi o oporezivanju energije <sup>(36)</sup> te koje su u skladu s odredbama Uredbe o skupnom izuzeću države članice mogu provoditi bez prethodne prijave Komisiji.
- (29) Kad je riječ o odjeljcima 2.1. i 2.4. ove Komunikacije, potpora se može dodijeliti izravno krajnjem korisniku ili preko dobavljača energije. Ako se dodjeljuje preko dobavljača energije, država članica mora dokazati da primjenjuje mehanizam kojim se održava tržišno natjecanje među dobavljačima i osigurava da potpora stiže do krajnjeg korisnika.
- (30) Komisija smatra da bi za određene financijske potrebe mogli biti potrebni instrumenti različiti od onih iz odjeljaka 2.1., 2.2. i 2.3. ove Komunikacije. To bi se posebno moglo dogoditi u slučajevima u kojima aktualna kriza ne uzrokuje samo potrebu za likvidnošću, već i znatne gubitke koji korisniku mogu onemogućiti otplatu dugova i stvoriti potrebe povezane sa solventnošću. U slučajevima u kojima se pojedinačnim korisnicima dodjeljuju veliki iznosi potpore i u kojima se, na temelju prethodne sposobnosti zarađivanja, njihova sposobnost otplate duga čini upitnom, države članice mogu od korisnika zatražiti informacije o predviđenoj budućoj sposobnosti zarađivanja i otplate duga kako bi procijenile je li primjena drugih instrumenata, kao što je potpora solventnosti, primjerenija za rješavanje financijskih potreba tih korisnika ili bi li to mogla postati.

<sup>(36)</sup> Direktiva Vijeća 2003/96/EZ od 27. listopada 2003. o restrukturiranju sustava Zajednice za oporezivanje energenata i električne energije (SL L 283, 31.10.2003., str. 51.).



- (31) U posebnim okolnostima <sup>(37)</sup> države članice mogu zaključiti da je poduzećima koja su teško pogođena aktualnom krizom potrebna potpora solventnosti koja se ne može u dovoljnoj mjeri osigurati samo iz privatnih izvora. Ako bi bez takve potpore solventnosti poduzeća najvjerojatnije prestala poslovati ili bi smanjila opseg poslovanja i ako bi prestanak ili smanjenje opsega poslovanja ugrozili energetska tržišta ili druga tržišta od systemske važnosti za gospodarstvo (ili za sigurnost i otpornost unutarnjeg tržišta), takva potpora solventnosti mogla bi se smatrati spojivom na temelju članka 107. stavka 3. točke (b) UFEU-a.
- (32) Za svaki pojedinačni slučaj treba provesti ocjenu i Komisija smatra da su pritom posebno relevantna sljedeća opća načela:
- potpora mora biti nužna, primjerena i razmjerna <sup>(38)</sup> kako bi se izbjegao nagli izlazak takvih poduzetnika s tržišta i ni u kojem slučaju ne smije premašiti minimum potreban za osiguranje njihove održivosti;
  - poduzeće koje pripada većoj poslovnoj grupi ili ga je preuzela veća poslovna grupa ne ispunjava uvjete za potporu, osim ako se može dokazati da teškoće poduzeća nisu rezultat arbitrarne raspodjele troškova unutar grupe i da su preozbiljne da bi ih grupa mogla sama riješiti. U takvim bi slučajevima grupa u pravilu morala znatno pridonijeti troškovima mjere potpore solventnosti;
  - državna potpora mora se dodijeliti pod uvjetima kojima se državi osigurava razumna naknada, kao što je odgovarajući udio u budućem povećanju vrijednosti korisnika, s obzirom na iznos državne dokapitalizacije u usporedbi s preostalim kapitalom poduzeća nakon obračuna gubitaka, uključujući gubitke koji su izgledni bez mjere potpore;
  - ako je potpora u obliku podređenog duga ili drugih hibridnih instrumenata kapitala, pri utvrđivanju ukupne naknade za takve instrumente moraju se na odgovarajući način uzeti u obzir značajke odabranog instrumenta, uključujući njegovu razinu podređenosti i sve načine plaćanja;
  - bit će potrebne odgovarajuće mjere za zaštitu tržišnog natjecanja u skladu s načelima utvrđenima u Smjernicama o sanaciji i restrukturiranju iz 2014. <sup>(39)</sup>. Na temelju posebnosti svakog potencijalnog slučaja i relevantnog okruženja u smislu tržišnog natjecanja, kao kompenzacijska mjera može biti potrebna i prodaja imovine. Nadalje, bit će potrebne mjere praćenja poslovanja, uključujući preuzimanje obveza kojima se osigurava efektivna zabrana isplate bonusa ili drugih varijabilnih plaćanja, isplate dividendi i stjecanja;
  - za svakog korisnika države članice moraju provesti procjenu dugoročne održivosti i, ako Komisija to smatra primjerenim, u određenom roku dostaviti Komisiji na odobrenje plan restrukturiranja u skladu sa Smjernicama o sanaciji i restrukturiranju.
- (33) Države članice pozivaju se da razmotre mogućnost utvrđivanja nediskriminirajućih zahtjeva za dodjelu potpore na temelju odjeljka 2.4. ove Komunikacije koji bi se odnosili na zaštitu okoliša ili sigurnost opskrbe. Primjerice, zahtjevi bi mogli biti sljedeći <sup>(40)</sup>:
- zahtjev da korisnik određeni dio potreba za potrošnjom energije ispuni iz obnovljivih izvora energije, npr. ugovorima o kupnji energije ili izravnim ulaganjima u proizvodnju energije iz obnovljivih izvora;
  - zahtjev za ulaganja u energetska učinkovitost, smanjenje potrošnje energije za proizvodnju, npr. smanjenjem potrošnje za proizvodne procese, grijanje ili prijevoz, posebno mjerama kojima se provode preporuke iz energetskih pregleda obavljenih na temelju članka 8. stavka 2. ili 4. i Priloga VI. Direktivi 2012/27/EU;

<sup>(37)</sup> Intervencija mora biti ograničena na situacije u kojima je intervencija u zajedničkom interesu.

<sup>(38)</sup> U načelu, potpora je razmjerna ako je ograničena na vraćanje korisnikove strukture kapitala na strukturu iz razdoblja koje je prethodilo krizi koju je uzrokovala ruska agresija na Ukrajinu. Pri ocjenjivanju proporcionalnosti potpore uzet će se u obzir državna potpora koja je primljena ili planirana u kontekstu aktualne krize, a posebno potpora dodijeljena na temelju ove Komunikacije.

<sup>(39)</sup> Komunikacija Komisije – Smjernice o državnim potporama za sanaciju i restrukturiranje nefinancijskih poduzetnika u teškoćama (SL C 249, 31.7.2014., str. 1.).

<sup>(40)</sup> Države članice pozivaju se da iskoriste mogućnosti dodjele potpore koje su odobrene na temelju Smjernica o državnim potporama za klimu, zaštitu okoliša i energiju za 2022., posebno u pogledu obnovljivih izvora energije, energetske učinkovitosti i drugih mjera dekarbonizacije.

- c. zahtjev za ulaganja u smanjenje ili diversifikaciju potrošnje prirodnog plina, npr. mjerama elektrifikacije korištenjem obnovljivih izvora energije ili kružnim rješenjima kao što je ponovna uporaba otpadnih plinova;
- d. zahtjev za fleksibilizaciju ulaganja radi lakše prilagodbe poslovnih procesa cjenovnim signalima na tržištima električne energije.
- (34) Na temelju članka 107. stavka 2. točke (b) UFEU-a države članice mogu dodijeliti potporu i za otklanjanje štete nastale zbog izvanrednih događaja. Takva državna potpora namijenjena ublažavanju štete izravno nastale zbog aktualnih i izvanrednih događaja u kontekstu ruske agresije na Ukrajinu može obuhvaćati i određene izravne učinke uvedenih gospodarskih sankcija ili protumjera koje negativno utječu na korisnika u obavljanju njegove gospodarske djelatnosti ili određenog i odvojivog dijela njegove gospodarske djelatnosti.
- (35) Šteta koja nastane izravno zbog obveznih smanjenja potrošnje prirodnog plina ili električne energije koja će države članice možda morati uvesti može se ocijeniti na temelju članka 107. stavka 2. točke (b) UFEU-a, pod uvjetom da nema prekomjerne naknade.
- (36) Države članice moraju prijaviti takve mjere potpore i Komisija će ih ocijeniti izravno na temelju članka 107. stavka 2. točke (b) UFEU-a. Takve se potpore mogu dodijeliti poduzetnicima u teškoćama.
- (37) U skladu s Uredbom (EU) 2022/1369 o koordiniranim mjerama za smanjenje potražnje za plinom <sup>(41)</sup> države članice mogu razmotriti mogućnost donošenja odgovarajućih mjera za poticanje dobrovoljnih smanjenja potražnje za prirodnim plinom. Ako države članice predvide uvođenje takvih poticaja u kontekstu aktualne krize, Komisija će te mjere ocijeniti izravno na temelju članka 107. stavka 3. točke (b) UFEU-a. Ocjena će se trebati provesti pojedinačno za svaku mjeru, a Komisija smatra da su sljedeći elementi posebno relevantni:
- a. primjena natječajnog postupka koji se temelji na transparentnim kriterijima radi ugovaranja količina za dobrovoljno smanjenje potražnje;
  - b. nepostojanje formalnih ograničenja za prekograničnu trgovinu ili tokove;
  - c. ograničavanje predmetnih poticaja na smanjenje potražnje u budućnosti koje korisnik ne bi postigao bez te mjere;
  - d. izravno smanjenje ukupne konačne potražnje za plinom u predmetnoj državi članici umjesto pukog preusmjeravanja potražnje za prirodnim plinom.
- (38) Države članice mogu razmotriti i mjere poticaja za punjenje sustavâ skladišta plina ako tržište ne pruži primjerene poticaje za to. Ako države članice predvide odobravanje poticaja za punjenje sustavâ skladišta plina u kontekstu aktualne krize, Komisija će ih ocijeniti izravno na temelju članka 107. stavka 3. točke (b) UFEU-a <sup>(42)</sup>. Ocjena će se trebati provesti pojedinačno za svaki poticaj, a Komisija smatra da su sljedeći elementi posebno relevantni:
- a. primjena natječajnog postupka koji se temelji na transparentnim kriterijima kako bi se potpora svela na najmanju moguću mjeru;
  - b. nepostojanje ograničenja za prekograničnu trgovinu ili tokove;
  - c. postojanje zaštitnih mjera radi izbjegavanja prekomjernih naknada;
  - d. usklađenost s obvezama i uvjetima za punjenje i poticanje punjenja sustavâ skladišta plina iz članaka od 6.a do 6.d Uredbe (EU) 2017/1938 <sup>(43)</sup>, a posebno s uvjetima za mjere potpore utvrđenima u članku 6.b stavcima 2. i 3.

<sup>(41)</sup> Uredba Vijeća (EU) 2022/1369 od 5. kolovoza 2022. o koordiniranim mjerama za smanjenje potražnje za plinom (SL L 206, 8.8.2022., str. 1.).

<sup>(42)</sup> Vidjeti Odluku Komisije od 12. srpnja 2022., SA.103012 (2022/NN) – Mjera za poticanje skladištenja prirodnog plina u sustavu skladišta Bergermeer za sljedeće razdoblje grijanja.

<sup>(43)</sup> Kako je izmijenjena Uredbom (EU) 2022/1032 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. lipnja 2022. (SL L 173, 30.6.2022., str. 17.).

- (39) Komisija će na pojedinačnoj osnovi razmotriti moguću potrebnu, razmjernu i odgovarajuću potporu, u skladu s Komunikacijom Komisije „Štednja plina za sigurnu zimu”<sup>(44)</sup> i nacionalnim interventnim planovima za sigurnost opskrbe plinom, kako bi se prilagodila postrojenja koja će pridonijeti tome da se plin na ograničeno razdoblje zamijeni drugim ugljičnim gorivom koje više onečišćuje. Svako takvo alternativno ugljično gorivo mora proizvoditi najmanje moguće količine emisija, a potpore bi trebale biti u skladu s naporima za postizanje energetske učinkovitosti i ne smiju uzrokovati ovisnost o tim alternativnim ugljičnim gorivima nakon krize, u skladu s klimatskim ciljevima EU-a. Cilj takvih mjera može biti preventivno smanjenje potrošnje plina ili odgovor na obvezna smanjenja potražnje za prirodnim plinom, osim ako se ona kompenziraju na drugi način<sup>(45)</sup>.
- (40) S obzirom na poteškoće u prijevozu robe u Ukrajinu i iz Ukrajine Komisija će na pojedinačnoj osnovi razmotriti mogućnosti potpore za osiguranje ili reosiguranje u vezi s prijevozom robe u Ukrajinu i iz Ukrajine. Države članice morat će, među ostalim, dokazati da osiguranje ili reosiguranje uopće nisu dostupni ili su dostupni po stopama koje su znatno veće nego prije ruske invazije na Ukrajinu.
- (41) Prijevoz izbjeglica i humanitarnog materijala u načelu nije obuhvaćen pravilima EU-a o državnim potporama ako je djelovanje države usmjereno na izvršavanje javnih ovlasti (a ne na obavljanje gospodarske djelatnosti) i ako se usluge prijevoza ne kupuju po cijeni većoj od tržišne.
- (42) Potpora država članica poduzetnicima na temelju ove Komunikacije koja se dodjeljuje uz posredovanje kreditnih institucija kao financijskih posrednika mora izravno koristiti tim poduzetnicima. Međutim, ti financijski posrednici njome mogu steći neizravnu prednost. No u skladu sa zaštitnim mjerama iz odjeljaka 2.2. i 2.3., cilj takve neizravne prednosti nije očuvanje ili obnova održivosti, likvidnosti ili solventnosti kreditnih institucija. Zato se takva potpora neće smatrati izvanrednom javnom financijskom potporom u skladu s Direktivom 2014/59/EU Europskog parlamenta i Vijeća (Direktiva o oporavku i sanaciji banaka)<sup>(46)</sup> ili Uredbom (EU) 806/2014 Europskog parlamenta i Vijeća (Uredba o jedinstvenom sanacijskom mehanizmu)<sup>(47)</sup> niti će se ocjenjivati u skladu s pravilima o državnim potporama koja se primjenjuju na bankarski sektor<sup>(48)</sup>.
- (43) Potpora država članica kreditnim institucijama na temelju članka 107. stavka 2. točke (b) UFEU-a radi nadoknade izravne štete nastale zbog aktualne krize čiji cilj nije očuvanje ili obnova održivosti, likvidnosti ili solventnosti institucije ili subjekta neće se smatrati izvanrednom javnom financijskom potporom u skladu s Direktivom o oporavku i sanaciji banaka ili Uredbom o jedinstvenom sanacijskom mehanizmu niti će se ocjenjivati u skladu s pravilima o državnim potporama koja se primjenjuju na bankarski sektor<sup>(49)</sup>.

<sup>(44)</sup> COM(2022) 360/2, 20. srpnja 2022..

<sup>(45)</sup> Primjer u kontekstu proizvodnje električne energije je Odluka Komisije od 30. rujna 2022. o državnoj potpori SA.103662(2022/N) – Njemačka – Privremena rezerva za opskrbu električnom energijom iz lignita radi uštede plina.

<sup>(46)</sup> SL L 173, 12.6.2014., str. 190., vidjeti članak 2. stavak 1. točku 28. Direktive o oporavku i sanaciji banaka.

<sup>(47)</sup> SL L 225, 30.7.2014., str. 1., vidjeti članak 3. stavak 1. točku 29. Uredbe o jedinstvenom sanacijskom mehanizmu.

<sup>(48)</sup> Komunikacija o dokapitalizaciji financijskih institucija u trenutačnoj financijskoj krizi: ograničenije potpora na najmanju potrebnu mjeru i mehanizmi osiguranja protiv pretjeranih narušavanja tržišnog natjecanja (SL C 10, 15.1.2009., str. 2.). Komunikacija Komisije o postupanju s imovinom umanjene vrijednosti u financijskom sektoru Zajednice (SL C 72, 26.3.2009., str. 1.); Komunikacija o povratu održivosti i ocjeni mjera restrukturiranja financijskog sektora u trenutačnoj krizi prema pravilima o državnim potporama (SL C 195, 19.8.2009., str. 9.); Komunikacija Komisije o primjeni pravila o državnim potporama za poticajne mjere u korist banaka u kontekstu financijske krize počevši od 1. siječnja 2011. (SL C 329, 7.12.2010., str. 7.); Komunikacija Komisije o primjeni pravila o državnim potporama za poticajne mjere u korist banaka u kontekstu financijske krize počevši od 1. siječnja 2012. (SL C 356, 6.12.2011., str. 7.); te Komunikacija Komisije o primjeni pravila o državnim potporama za poticajne mjere u korist banaka u kontekstu financijske krize počevši od 1. kolovoza 2013. („Komunikacija o bankarstvu iz 2013.”) (SL C 216, 30.7.2013., str. 1.).

<sup>(49)</sup> Sve mjere potpore kreditnim ili drugim financijskim institucijama koje čine državnu potporu u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a na koje se ova Komunikacija ne odnosi moraju se prijaviti Komisiji i ocijenit će se u skladu s relevantnim pravilima o državnim potporama.

- (44) Ako kreditnim institucijama zbog aktualne krize i sankcija uvedenih u vezi s tom agresijom zatreba izvanredna javna financijska potpora (vidjeti članak 2. stavak 1. točku 28. Direktive o oporavku i sanaciji banaka i članak 3. stavak 1. točku 29. Uredbe o jedinstvenom sanacijskom mehanizmu) u obliku likvidnosti, dokapitalizacije ili umanjenja vrijednosti imovine, ocijenit će se ispunjava li određena mjera uvjete iz članka 32. stavka 4. točke (d) podtočaka i., ii. ili iii. Direktive o oporavku i sanaciji banaka i članka 18. stavka 4. točke (d) podtočaka i., ii. ili iii. Uredbe o jedinstvenom sanacijskom mehanizmu. Ako su potonji uvjeti ispunjeni, ne smatra se da će kreditna institucija koja prima takvu izvanrednu javnu financijsku potporu propasti ni vjerojatno propasti.
- (45) Ako se takvim mjerama rješavaju problemi povezani s ruskom agresijom na Ukrajinu i sankcijama uvedenima u vezi s tom agresijom, smatrat će se da su obuhvaćene točkom 45. Komunikacije o bankarstvu iz 2013 <sup>(50)</sup>., u kojoj je utvrđena iznimka od zahtjeva da teret snose i dioničari i podređeni vjerovnici.
- (46) Potpora koja se dodjeljuje na temelju ove Komunikacije ne uvjetuje se premještanjem proizvodne ili druge djelatnosti korisnika iz druge zemlje unutar EGP-a na državno područje države članice koja dodjeljuje potporu. Takav uvjet mogao bi biti štetan za unutarnje tržište. To vrijedi neovisno o broju radnih mjesta koja su stvarno izgubljena u početnom objektu korisnika u EGP-u.
- (47) Potpora na temelju ove Komunikacije ne dodjeljuje se poduzetnicima na koje se primjenjuju sankcije koje je donio EU, uključujući, ali ne ograničavajući se na:
- osobe, subjekte ili tijela izričito navedene u pravnim aktima kojima se izriču te sankcije;
  - poduzetnike koji su u vlasništvu ili pod kontrolom osoba, subjekata ili tijela na koje se primjenjuju sankcije koje je donio EU; ili
  - poduzetnike koji djeluju u sektorima na koje se primjenjuju sankcije koje je donio EU, u mjeri u kojoj bi se potporom ugrozili ciljevi odgovarajućih sankcija.

#### 1.5. Primjenjivost članka 107. stavka 3. točke (b) UFEU-a

- (48) Na temelju članka 107. stavka 3. točke (b) UFEU-a Komisija može objaviti da su s unutarnjim tržištem spojive potpore „za otklanjanje ozbiljnih poremećaja u gospodarstvu neke države članice”. U tom kontekstu sudovi Unije presudili su da poremećaji moraju utjecati na cijelo gospodarstvo ili važan dio gospodarstva dotične države članice, a ne samo na jednu njezinu regiju ili dio njezina državnog područja. To je, nadalje, u skladu s potrebom strogog tumačenja svih iznimnih odredbi, kao što je članak 107. stavak 3. točka (b) UFEU-a <sup>(51)</sup>. To tumačenje Komisija dosljedno primjenjuje pri donošenju odluka <sup>(52)</sup>.
- (49) Komisija smatra da su ruska agresija na Ukrajinu, sankcije koje su uveli EU ili njegovi međunarodni partneri te protumjere koje je primjerice poduzela Rusija stvorile znatnu ekonomsku neizvjesnost, poremetile trgovinske tokove i lance opskrbe te dovele do iznimno velikih i neočekivanih povećanja cijena, posebno prirodnog plina i električne energije, ali i brojnih drugih ulaznih materijala i sirovina te primarnih dobara, među ostalim u poljoprivredno-prehrambenom sektoru. Ti su učinci zajedno prouzročili ozbiljne poremećaje u gospodarstvu u svim državama članicama. Poremećaji u lancu opskrbe i povećana nesigurnost imaju izravne ili neizravne posljedice na mnoge sektore. Osim toga, rast cijena energije utječe na gotovo sve gospodarske djelatnosti u svim državama članicama. Komisija stoga smatra da je velik broj gospodarskih sektora u svim državama članicama izložen ozbiljnim gospodarskim poremećajima. Na temelju toga Komisija smatra da je primjereno utvrditi kriterije za ocjenu mjera državne potpore koje države članice mogu poduzeti kako bi otklonile te ozbiljne poremećaje.

<sup>(50)</sup> Kako je definirano u bilješci 48.

<sup>(51)</sup> Presuda Suda u spojenim predmetima T-132/96 i T-143/96, Freistaat Sachsen i drugi protiv Komisije, EU:T:1999:326, točka 167.

<sup>(52)</sup> Odluka Komisije 98/490/EZ u predmetu C 47/96 Crédit Lyonnais (SL L 221, 8.8.1998., str. 28.), točka 10.1.; Odluka Komisije 2005/345/EZ u predmetu C 28/02 Bankgesellschaft Berlin (SL L 116, 4.5.2005., str. 1.), točka 153. i dalje; i Odluka Komisije 2008/263/EZ u predmetu C 50/06 BAWAG (SL L 83, 26.3.2008., str. 7.), točka 166. Vidjeti Odluku Komisije u predmetu NN 70/07 Northern Rock (SL C 43, 16.2.2008., str. 1.); Odluku Komisije u predmetu NN 25/08 Potpora za sanaciju Risikoabschirmung WestLB (SL C 189, 26.7.2008., str. 3.); Odluku Komisije od 4. lipnja 2008. o državnoj potpori C 9/08 u predmetu SachsenLB (SL L 104, 24.4.2009., str. 34.); i Odluku Komisije od 16. lipnja 2017. u predmetu SA.32544 (2011/C) Restrukturiranje poduzetnika TRAINOSE S.A. (SL L 186, 24.7.2018., str. 25.).

- (50) Državna potpora posebno je opravdana i može se proglasiti spojivom s unutarnjim tržištem na temelju članka 107. stavka 3. točke (b) UFEU-a tijekom ograničenog razdoblja ako se upotrebljava kako bi se nadoknadio manjak likvidnosti s kojim se suočavaju poduzetnici koji su izravno ili neizravno pogođeni ozbiljnim poremećajem gospodarstva uzrokovanim ruskom vojnom agresijom na Ukrajinu, sankcijama koje su uveli EU ili njegovi međunarodni partneri i gospodarskim protumjerama koje je primjerice poduzela Rusija.
- (51) Komisija u ovoj Komunikaciji utvrđuje kriterije za ocjenu spojivosti koje će načelno primjenjivati na potpore koje države članice dodijele u ovom kontekstu na temelju članka 107. stavka 3. točke (b) UFEU-a. Države članice stoga moraju dokazati da su mjere državne potpore koje su prijavljene Komisiji i obuhvaćene područjem primjene ove Komunikacije potrebne, primjerene i razmjerne za otklanjanje ozbiljnih poremećaja u gospodarstvu predmetne države članice i da su ispunjeni svi zahtjevi iz ove Komunikacije.
- (52) Mjere državne potpore prijavljene i ocijenjene na temelju ove Komunikacije namijenjene su podupiranju poduzetnika koji djeluju u EU-u i na koje utječu ruska vojna agresija i/ili posljedice uvedenih gospodarskih sankcija te protumjera koje je primjerice poduzela Rusija. Mjere državne potpore ne smiju se ni u kojem slučaju upotrebljavati kako bi se umanjili predviđeni učinci sankcija koje su uveli EU ili njegovi međunarodni partneri te moraju biti potpuno u skladu s pravilima za sprečavanje izbjegavanja mjera iz primjenjivih uredbi <sup>(53)</sup>. Naime, mora se izbjeći da fizičke osobe ili subjekti na koje se primjenjuju uvedene sankcije ostvare izravnu ili neizravnu korist od bilo koje takve mjere <sup>(54)</sup>.
- (53) Mjere državne potpore obuhvaćene područjem primjene ove Komunikacije mogu se međusobno zbrajati u skladu sa zahtjevima navedenima u određenim odjeljcima ove Komunikacije. Mjere državne potpore obuhvaćene ovom Komunikacijom mogu se zbrajati s potporom na temelju uredbi o potporama *de minimis* <sup>(55)</sup> ili s potporom na temelju uredbi o skupnom izuzeću <sup>(56)</sup> ako se poštuju odredbe i pravila o zbrajanju iz tih uredbi. Mjere državne potpore obuhvaćene ovom Komunikacijom mogu se zbrajati s potporom dodijeljenom na temelju Privremenog okvira povezanog s pandemijom bolesti COVID-19 <sup>(57)</sup> pod uvjetom da se poštuju odgovarajuća pravila o zbrajanju. Ako države članice istom korisniku odobre zajmove ili jamstva na temelju Privremenog okvira povezanog s pandemijom bolesti COVID-19 i na temelju ove Komunikacije te ako je ukupni iznos glavnice zajma izračunan na temelju izjave korisnika o potrebama za likvidnošću, države članice moraju osigurati da se te potrebe za likvidnošću pokriju potporom samo jedanput. Isto tako, potpora na temelju ove Komunikacije može se zbrajati s potporom na temelju članka 107. stavka 2. točke (b) UFEU-a, ali šteta koju pretrpi korisnik ne smije se prekomjerno nadoknaditi.
- 
- <sup>(53)</sup> Na primjer, članak 12. Uredbe Vijeća (EU) br. 833/2014 od 31. srpnja 2014. o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 229, 31.7.2014., str. 1.).
- <sup>(54)</sup> S obzirom na specifične okolnosti dviju uzastopnih kriza koje su imale višestruke posljedice za poduzetnike, države članice mogu odlučiti da potpore na temelju ove Komunikacije dodjeljuju i poduzetnicima u teškoćama.
- <sup>(55)</sup> Uredba Komisije (EU) br. 1407/2013 od 18. prosinca 2013. o primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na *de minimis* potpore (SL L 352, 24.12.2013., str. 1.); Uredba Komisije (EU) br. 1408/2013 od 18. prosinca 2013. o primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na potpore *de minimis* u poljoprivrednom sektoru (SL L 352, 24.12.2013., str. 9.); Uredba Komisije (EU) br. 717/2014 od 27. lipnja 2014. o primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na *de minimis* potpore u sektoru ribarstva i akvakulture (SL L 190, 28.6.2014., str. 45.); i Uredba Komisije (EU) br. 360/2012 od 25. travnja 2012. o primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na potpore *de minimis* koje se dodjeljuju poduzetnicima koji pružaju usluge od općeg gospodarskog interesa (SL L 114, 26.4.2012., str. 8.).
- <sup>(56)</sup> Uredba Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. lipnja 2014. o ocjenjivanju određenih kategorija potpora spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora (Uredba o općem skupnom izuzeću) (SL L 187, 26.6.2014., str. 1.); Uredba Komisije (EU) br. 702/2014 od 25. lipnja 2014. o proglašenju određenih kategorija potpora u sektoru poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (SL L 193, 1.7.2014., str. 1.); i Uredba Komisije (EU) br. 1388/2014 od 16. prosinca 2014. o ocjenjivanju određenih kategorija potpora poduzetnicima koji se bave proizvodnjom, preradom i stavljanjem na tržište proizvoda ribarstva i akvakulture spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (SL L 369, 24.12.2014., str. 37.).
- <sup>(57)</sup> Komunikacija Komisije „Privremeni okvir za mjere državne potpore u svrhu podrške gospodarstvu u aktualnoj pandemiji covid-19” (SL C 91I, 20.3.2020., str. 1.), kako je izmijenjena komunikacijama Komisije C(2020) 2215 (SL C 112 I, 4.4.2020., str. 1.), C(2020) 3156 (SL C 164, 13.5.2020., str. 3.), C(2020) 4509 (SL C 218, 2.7.2020., str. 3.), C(2020) 7127 (SL C 340 I, 13.10.2020., str. 1.), C(2021) 564 (SL C 34, 1.2.2021., str. 6.) i C(2021) 8442 (SL C 473, 24.11.2021., str. 1.).

## 2. PRIVREMENE MJERE DRŽAVNE POTPORE

### 2.1. Ograničeni iznosi potpore

(54) Uz postojeće mogućnosti na temelju članka 107. stavka 3. točke (c) UFEU-a, privremeni ograničeni iznosi potpore poduzetnicima na koje utječu ruska agresija na Ukrajinu i/ili uvedene sankcije ili protumjere poduzete kao odgovor na te sankcije mogu biti prikladno, nužno i ciljano rješenje u aktualnoj krizi.

(55) Komisija će takvu državnu potporu smatrati spojivom s unutarnjim tržištem na temelju članka 107. stavka 3. točke (b) UFEU-a ako su ispunjeni svi sljedeći uvjeti (posebne odredbe za sektor primarne poljoprivredne proizvodnje te sektor ribarstva i akvakulture utvrđene su u točki 56.):

a. ukupni iznos potpore ni u jednom trenutku ne premašuje 2 milijuna EUR po poduzetniku <sup>(58)</sup>. Potpora se može dodijeliti u obliku izravnih bespovratnih sredstava, poreznih olakšica i povoljnijih uvjeta plaćanja ili u drugim oblicima, kao što su povratni predujmovi, jamstva <sup>(59)</sup>, zajmovi <sup>(60)</sup> i vlasnički kapital, pod uvjetom da ukupna nominalna vrijednost takvih mjera ne prekoračuje ukupnu gornju granicu od 2 milijuna EUR po poduzetniku; svi iznosi moraju biti bruto iznosi, tj. prije odbitka poreza ili drugih troškova;

b. potpora se dodjeljuje na temelju programa s procijenjenim proračunom;

c. potpora je dodijeljena najkasnije 31. prosinca 2023 <sup>(61)</sup>;

d. potpora se dodjeljuje poduzetnicima pogođenima krizom;

e. potpora poduzetnicima koji se bave preradom i stavljanjem na tržište poljoprivrednih proizvoda <sup>(62)</sup> dodjeljuje se pod uvjetom da se ni djelomično ni u cijelosti ne prenosi na primarne proizvođače i ne utvrđuje se na temelju cijene ili količine proizvoda koje su predmetni poduzetnici stavili na tržište ili kupili od primarnih proizvođača, osim ako u potonjem slučaju proizvodi nisu stavljeni na tržište ili su ih predmetni poduzetnici upotrijebili u neprehrambene svrhe kao što su destilacija, metanizacija ili kompostiranje.

(56) Odstupajući od točke 55. podtočke (a), na potpore koje se dodjeljuju poduzetnicima koji djeluju u sektoru primarne poljoprivredne proizvodnje te u sektoru ribarstva i akvakulture, uz uvjete iz točke 55. podtočaka od (b) do (d) primjenjuju se sljedeći posebni uvjeti:

a. ukupni iznos potpore ni u jednom trenutku ne premašuje 250 000 EUR po poduzetniku koji djeluje u sektoru primarne poljoprivredne proizvodnje i 300 000 EUR po poduzetniku koji djeluje u sektoru ribarstva i akvakulture; <sup>(63)</sup> potpora se može dodijeliti u obliku izravnih bespovratnih sredstava, poreznih olakšica i povoljnijih uvjeta plaćanja ili u drugim oblicima, kao što su povratni predujmovi, jamstva <sup>(64)</sup>, zajmovi <sup>(65)</sup> i vlasnički kapital, pod uvjetom da ukupna nominalna vrijednost takvih mjera ne prekoračuje ukupnu relevantnu gornju granicu od 250 000 EUR ili 300 000 EUR po poduzetniku; svi iznosi moraju biti bruto iznosi, tj. prije odbitka poreza ili drugih troškova;

<sup>(58)</sup> Potpora dodijeljena na temelju programa odobrenih u skladu s ovim odjeljkom koja je vraćena prije dodjele nove potpore u skladu s ovim odjeljkom neće se uzimati u obzir kad se utvrđuje je li relevantna gornja granica prekoračena.

<sup>(59)</sup> Ako se potpora dodjeljuje u obliku jamstava na temelju ovog odjeljka, primjenjuju se dodatni uvjeti iz točke 61. podtočke (i).

<sup>(60)</sup> Ako se potpora dodjeljuje u obliku zajmova na temelju ovog odjeljka, primjenjuju se dodatni uvjeti iz točke 64. podtočke (g).

<sup>(61)</sup> Ako se potpora dodjeljuje u obliku porezne olakšice, porezna obveza u vezi s kojom se olakšica dodjeljuje mora nastati najkasnije 31. prosinca 2023.

<sup>(62)</sup> Kako je definirano u članku 2. stavcima 6. i 7. Uredbe Komisije (EZ) br. 702/2014 od 25. lipnja 2014. o proglašenju određenih kategorija potpora u sektoru poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (SL L 193, 1.7.2014., str. 1.).

<sup>(63)</sup> Potpora dodijeljena na temelju programa odobrenih u skladu s ovim odjeljkom koja je vraćena prije dodjele nove potpore u skladu s ovim odjeljkom ne smije se uzimati u obzir kad se utvrđuje je li relevantna gornja granica prekoračena.

<sup>(64)</sup> Ako se potpora dodjeljuje u obliku jamstava na temelju ovog odjeljka, primjenjuju se dodatni uvjeti iz točke 61. podtočke (i).

<sup>(65)</sup> Ako se potpora dodjeljuje u obliku zajmova na temelju ovog odjeljka, primjenjuju se dodatni uvjeti iz točke 64. podtočke (g).

- b. iznos potpore poduzetnicima koji djeluju u sektoru primarne poljoprivredne proizvodnje ne utvrđuje se na temelju cijene ili količine proizvoda stavljenih na tržište;
- c. potpora poduzetnicima koji djeluju u sektoru ribarstva i akvakulture ne odnosi se ni na jednu od kategorija potpore iz članka 1. stavka 1. točaka od (a) do (k) Uredbe (EU) br. 717/2014 <sup>(66)</sup>.

- (57) Ako poduzetnik djeluje u više sektora na koje se u skladu s točkom 55. podtočkom (a) i točkom 56. podtočkom (a) primjenjuju različiti maksimalni iznosi, dotična država članica mora na odgovarajući način, primjerice razdvajanjem računa, osigurati da se za svaku od tih djelatnosti poštuje odgovarajuća gornja granica te da se ne premaši ukupni maksimalni iznos od 2 milijuna EUR po poduzetniku. Ako poduzetnik djeluje isključivo u sektorima iz točke 56. podtočke (a), ne bi se trebao premašiti ukupni maksimalni iznos od 300 000 EUR po poduzetniku.
- (58) Mjere potpore dodijeljene u skladu s ovom Komunikacijom u obliku povratnih predujmova, jamstava, zajmova ili drugih povratnih instrumenata mogu se konvertirati u druge oblike potpore, kao što su bespovratna sredstva, pod uvjetom da se konverzija izvrši najkasnije do 30. lipnja 2024. i da su ispunjeni uvjeti iz ovog odjeljka.

## 2.2. Potpora likvidnosti u obliku jamstava

- (59) Kako bi se omogućio pristup likvidnosti poduzetnicima pogođenima aktualnom krizom, državna jamstva za zajmove za ograničeno razdoblje i ograničeni iznos zajma mogu biti prikladno, nužno i ciljano rješenje u sadašnjim okolnostima <sup>(67)</sup>.
- (60) Za glavnice istog temeljnog zajma, jamstva odobrena na temelju ovog odjeljka ne smiju se zbrajati s potporom dodijeljenom na temelju odjeljka 2.3. ove Komunikacije ni obrnuto niti s potporom dodijeljenom na temelju odjeljaka 3.2. ili 3.3. Privremenog okvira povezanog s pandemijom bolesti COVID-19. Jamstva odobrena na temelju ovog odjeljka mogu se zbrajati za različite zajmove pod uvjetom da ukupni iznos zajma po korisniku ne prekoračuje gornje granice utvrđene u točki 61. podtočki (e) ove Komunikacije. Korisnik može istodobno koristiti više mjera iz ovog odjeljka pod uvjetom da ukupni iznos zajmova po korisniku ne prekoračuje gornje granice utvrđene u točki 61. podtočki (e).
- (61) Komisija će takvu državnu potporu u obliku državnih jamstava smatrati spojivom s unutarnjim tržištem na temelju članka 107. stavka 3. točke (b) UFEU-a ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

- a. državna jamstva izdaju se za nove pojedinačne zajmove odobrene poduzetnicima;
- b. za pojedinačne zajmove utvrđene su minimalne premije za jamstvo, koje se postupno povećavaju kako se povećava trajanje zajma pokrivenog jamstvom, kako je navedeno u sljedećoj tablici:

Vrsta primatelja	Za prvu godinu	Od druge do treće godine	Od četvrte do šeste godine
MSP-ovi	25 baznih bodova	50 baznih bodova	100 baznih bodova
Velika poduzeća	50 baznih bodova	100 baznih bodova	200 baznih bodova

<sup>(66)</sup> Uredba Komisije (EU) br. 717/2014 od 27. lipnja 2014. o primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na *de minimis* potpore u sektoru ribarstva i akvakulture (SL L 90, 28.6.2014., str. 45.).

<sup>(67)</sup> Za potrebe ovog odjeljka izraz „državna jamstva za zajmove” obuhvaća i jamstva za određene proizvode faktoringa, odnosno jamstva za regresni faktoring i obrnuti faktoring ako pružatelj usluga faktoringa ima pravo regresa u odnosu na korisnika usluge faktoringa. Prihvatljivi proizvodi obrnutog faktoringa moraju biti ograničeni na proizvode koji se upotrebljavaju tek nakon što je prodavatelj već obavio svoj dio transakcije, tj. isporučio proizvod ili uslugu. Izrazom „državna jamstva za zajmove” obuhvaćen je i financijski leasing. Ako su namijenjena pokrivanju potreba za likvidnošću poduzetnika koji trebaju dati financijske kolaterale za aktivnosti trgovanja na energetske tržištima, državna jamstva iznimno mogu biti bankovna jamstva ili se dati kao financijski kolateral središnjim drugim ugovornim stranama ili članovima sustava poravnanja.

- c. kao alternativno rješenje države članice mogu, na temelju prethodne tablice, prijaviti programe u kojima trajanje jamstva, premije za jamstvo i pokriće jamstva mogu biti prilagođeni glavnicu svakog pojedinačnog temeljnog zajma (primjerice, manjim pokrićem jamstva moglo bi se kompenzirati dulje trajanje ili omogućiti niže premije jamstva); tijekom cijelog trajanja jamstva može se primjenjivati jedinstvena premija ako je veća od minimalnih premija za prvu godinu utvrđenih u prethodnoj tablici za svaku vrstu korisnika, kako su prilagođene u skladu s trajanjem i pokrićem jamstva iz ovog stavka;
- d. jamstvo je odobreno najkasnije 31. prosinca 2023.;
- e. ukupan iznos zajmova po korisniku za koje je odobreno jamstvo na temelju ovog odjeljka ne premašuje:
- i. 15 % prosječnog ukupnog godišnjeg prometa koji je korisnik ostvario tijekom zadnja tri zaključena računovodstvena razdoblja <sup>(68)</sup>;
  - ii. 50 % troškova energije tijekom 12 mjeseci prije mjeseca u kojem je podnesen zahtjev za potporu <sup>(69)</sup>; ili
  - iii. na temelju odgovarajućeg obrazloženja koje država članica treba dostaviti Komisiji na ocjenu (primjerice, o problemima s kojima se korisnik suočava u aktualnoj krizi) <sup>(70)</sup>, iznos zajma može se povećati:
    - kako bi se pokrile potrebe za likvidnošću od trenutka dodjele za sljedećih 12 mjeseci za MSP-ove <sup>(71)</sup> i za sljedećih šest mjeseci za velika poduzeća;
    - za velika poduzeća koja trebaju dati financijske kolaterale za aktivnosti trgovanja na energetske tržištima kako bi se pokrile potrebe za likvidnošću koje proizlaze iz tih aktivnosti od trenutka dodjele za sljedećih 12 mjeseci;
    - Potrebe za likvidnošću trebale bi se utvrditi na temelju izjave korisnika <sup>(72)</sup>;
    - potrebe za likvidnošću koje su već pokrivena mjerama potpore na temelju Privremenog okvira povezanog s pandemijom bolesti COVID-19 ne mogu se pokriti mjerama donesenima na temelju ove Komunikacije.
- f. trajanje jamstva ograničeno je na najviše šest godina, osim ako je prilagođeno u skladu s točkom 61. podtočkom (c), a jamstvo ne premašuje:
- i. 90 % glavnice zajma ako gubitke proporcionalno i pod istim uvjetima snose kreditna institucija i država; ili
  - ii. 35 % glavnice zajma ako se gubici najprije pripisuju državi, a tek zatim kreditnoj instituciji (tj. jamstvo za prvi gubitak); i
  - iii. u oba navedena slučaja, ako se iznos zajma s vremenom smanji, na primjer zato što je počela otplata zajma, iznos pokriven jamstvom mora se proporcionalno smanjiti;

<sup>(68)</sup> Ako su korisnici mjere novoosnovana poduzeća koja nemaju tri zaključena godišnja financijska izvještaja, primjenjiva gornja granica utvrđena u točki 61. podtočki (e) podpodtočki i. izračunat će se na temelju trajanja postojanja poduzetnika u trenutku kad je podnio zahtjev za potporu.

<sup>(69)</sup> Ako su korisnici mjere novoosnovana poduzeća koja nemaju evidenciju za cjelokupno prethodno razdoblje od dvanaest mjeseci, primjenjiva gornja granica utvrđena u točki 61. podtočki (e) podpodtočki ii. izračunat će se na temelju trajanja postojanja poduzetnika u trenutku kad je podnio zahtjev za potporu.

<sup>(70)</sup> Relevantno obrazloženje moglo bi se odnositi na korisnike koji djeluju u sektorima koji su posebno pogođeni izravnim ili neizravnim posljedicama agresije, uključujući sankcije koje su uveli EU i njegovi međunarodni partneri te protumjere koje je primjerice poduzela Rusija. Te posljedice mogu uključivati poremećaje lanaca opskrbe ili nepodmirena plaćanja iz Rusije ili Ukrajine, povećane rizike od kibernetičkih napada ili rast cijena određenih ulaznih materijala ili sirovina zbog aktualne krize.

<sup>(71)</sup> Kako je definirano u Prilogu I. Uredbi o općem skupnom izuzeću.

<sup>(72)</sup> Plan likvidnosti može uključivati i obrtni kapital i troškove ulaganja. Komisija objašnjava da, dok je ova Komunikacija na snazi, države članice mogu na temelju ovog odjeljka odobriti dodatna državna jamstva korisnicima koji su već primili takvu potporu kako bi se uzele u obzir nove potrebe za likvidnošću koje nisu bile uključene u izvornu procjenu potreba za likvidnošću. Svaka takva potpora mora biti u skladu sa svim uvjetima iz ove Komunikacije i treba se osigurati da se iste potrebe za likvidnošću pokriju samo jednom.



- g. Ako država članica dostavi odgovarajuće obrazloženje i odstupajući od točke 61. podtočaka (a), (e), (f) i (h), državno jamstvo može se izdati kao nenovčani financijski kolateral <sup>(73)</sup> središnjim drugim ugovornim stranama ili članovima sustava poravnanja radi pokrivanja novih potreba energetske poduzeća za likvidnošću koje proizlaze iz potrebe za davanjem financijskih kolaterala za aktivnosti trgovanja na energetskim tržištima. Pokriće tih nenovčanih jamstava iznimno može premašiti 90 %. Za ta nenovčana jamstva država članica mora:
- i. ako pokriće jamstva premašuje 90 %, pouzdanim i konkretnim dokazima dokazati da je potrebno takvo više pokriće i obvezati se da će provjeriti i redovito pratiti da krajnji korisnici navedene potrebe za likvidnošću ne mogu pokriti iz drugih izvora unutarnjeg ili vanjskog financiranja, uključujući druge vrste potpore na temelju ove Komunikacije;
  - ii. opravdati iznos jamstava, koji ni u kojem slučaju ne smije premašiti iznos potreban za pokrivanje, u sljedećih 12 mjeseci, potreba za likvidnošću koje proizlaze iz potrebe za davanjem financijskih kolaterala za poravnane aktivnosti trgovanja na energetskim tržištima. Države članice moraju redovito preispitivati te potrebe;
  - iii. opravdati razdoblje za koje se odobrava jamstvo, koje mora biti ograničeno na razdoblje do 31. prosinca 2023., a ni u kojem slučaju ne smije biti dulje od razdoblja u kojem se takva jamstva smatraju visokolikvidnim kolateralom u skladu s Delegiranom uredbom Komisije (EU) br. 153/2013 od 19. prosinca 2012. o dopuni Uredbe (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća u vezi s regulatornim tehničkim standardima o zahtjevima za središnje druge ugovorne strane <sup>(74)</sup>, kako je izmijenjena;
  - iv. dokazati kako će se pri utvrđivanju uvjeta za mobilizaciju jamstva dostatno voditi računa o problemu moralnog hazarda u vezi s korisnikom i financijskim posrednikom. To se posebno odnosi na povrat zajamčenih iznosa od krajnjeg korisnika, odnosno na uvjet da potraživanja države članice po imovini krajnjeg korisnika moraju biti istog ili višeg reda prvenstva kao ostali nepodmireni nadređeni dugovi i zajmovi krajnjeg korisnika;
  - v. navesti iznose premija za takva jamstva, koji moraju biti barem jednaki iznosima premija za jamstva iz tablice u točki 61. podtočki (b) uvećanima za 200 baznih bodova a, ako središnja druga ugovorna strana ili član sustava poravnanja ne naplaćuje kamatnu stopu ili naknadu za nenovčanu poziciju kolaterala, mora se dodati osnovna stopa utvrđena u točki 64. podtočki (b);
  - vi. osigurati da se poštuju i podtočke (d) i (i) točke 61. Opcija iz točke 61. podtočke (c) ne primjenjuje se i jamstvo se odnosi samo na potrebe za likvidnošću kako su definirane u točki 61. podtočki (g);
- h. jamstvo se odnosi na zajmove za ulaganja i/ili zajmove za obrtni kapital;
- i. jamstva se mogu odobriti izravno krajnjim korisnicima ili kreditnim i drugim financijskim institucijama kao financijskim posrednicima. Kreditne ili druge financijske institucije trebale bi u najvećoj mogućoj mjeri prenijeti pogodnosti državnih jamstava na krajnje korisnike. Financijski posrednik mora moći dokazati da primjenjuje mehanizam kojim se u najvećoj mogućoj mjeri osigurava prijenos pogodnosti na krajnje korisnike u obliku većeg volumena financiranja, rizičnijih portfelja, nižih zahtjeva za instrumente osiguranja, nižih premija za jamstvo ili nižih kamatnih stopa, nego što bi bio slučaj bez takvih državnih jamstava.

### 2.3. Potpora likvidnosti u obliku subvencioniranih zajmova

(62) Kako bi se omogućio pristup likvidnosti poduzetnicima pogođenima aktualnom krizom, subvencionirane kamatne stope za ograničeno razdoblje i ograničeni iznos zajma mogu biti prikladno, nužno i ciljano rješenje u sadašnjim okolnostima.

<sup>(73)</sup> Kako je objašnjeno u bilješci 67. i za razliku od državnih jamstava za zajmove na temelju ovog odjeljka, koja su namijenjena za lakše pružanje likvidnosti izravno poduzetnicima, državna jamstva dana kao financijski kolateral u skladu s ovom točkom (61) podtočkom (g) nenovčana su i daju se izravno središnjoj drugoj ugovornoj strani ili članu sustava poravnanja bez odnosnog instrumenta.

<sup>(74)</sup> SL L 52, 23.2.2013., str. 41.

(63) Za glavnice istog temeljnog zajma, zajmovi odobreni na temelju ovog odjeljka ne zbrajaju se s potporom dodijeljenom na temelju odjeljka 2.2. ove Komunikacije ni obrnuto. Zajmovi i jamstva odobreni na temelju ove Komunikacije mogu se zbrajati za različite zajmove ako ukupni iznos zajmova po korisniku ne prekoračuje pragove utvrđene u točki 61. podtočki (e) ili točki 64. podtočki (e). Korisnik može istodobno koristiti više subvencioniranih zajmova iz ovog odjeljka ako ukupni iznos zajmova po korisniku ne prekoračuje gornje granice utvrđene u točki 64. podtočki (e).

(64) Komisija će državnu potporu dodijeljenu u obliku subvencioniranih zajmova zbog aktualne krize smatrati spojivom s unutarnjim tržištem na temelju članka 107. stavka 3. točke (b) UFEU-a ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

a. zajmovi nisu odobreni kreditnim ili drugim financijskim institucijama;

b. zajmovi se mogu odobriti po sniženim kamatnim stopama koje su barem jednake osnovnoj stopi (jednogodišnji IBOR ili ekvivalentna vrijednost koju objavi Komisija <sup>(75)</sup>) koja se primjenjivala 1. listopada 2022 <sup>(76)</sup>, ili u trenutku odobravanja potpore, uvećanoj za marže za kreditni rizik kako je utvrđeno u tablici u nastavku <sup>(77)</sup>:

Vrsta primatelja	Marža za kreditni rizik za prvu godinu	Marža za kreditni rizik od druge do treće godine	Marža za kreditni rizik od četvrte do šeste godine
MSP-ovi	25 baznih bodova <sup>(78)</sup>	50 baznih bodova <sup>(79)</sup>	100 baznih bodova
Velika poduzeća	50 baznih bodova	100 baznih bodova	200 baznih bodova

c. kao alternativno rješenje države članice mogu, na temelju prethodne tablice, prijaviti programe u kojima rok dospjeća zajma i razina marži za kreditni rizik mogu biti prilagođeni, npr. tijekom cijelog trajanja zajma može se primjenjivati jedinstvena marža za kreditni rizik ako je veća od minimalne marže za kreditni rizik za prvu godinu za svaku vrstu korisnika, kako je prilagođena u skladu s rokom dospjeća zajma iz ovog stavka <sup>(80)</sup> <sup>(81)</sup>;

d. ugovori o zajmu potpisani su najkasnije 31. prosinca 2023. i ograničeni su na najviše šest godina, osim ako su prilagođeni u skladu s točkom 64. podtočkom (c);

e. ukupni iznos zajmova po korisniku ne premašuje:

i. 15 % prosječnog ukupnog godišnjeg prometa koji je korisnik ostvario tijekom zadnja tri zaključena računovodstvena razdoblja <sup>(82)</sup>; ili

ii. 50 % troškova energije tijekom 12 mjeseci prije mjeseca u kojem je podnesen zahtjev za potporu <sup>(83)</sup>;

<sup>(75)</sup> Osnovne stope izračunane u skladu s Komunikacijom Komisije o reviziji metode za utvrđivanje referentnih kamatnih i diskontnih stopa (SL C 14, 19.1.2008., str. 6.) i objavljene na internetskim stranicama Glavne uprave za tržišno natjecanje na [https://ec.europa.eu/competition-policy/state-aid/legislation/reference-discount-rates-and-recovery-interest-rates\\_en](https://ec.europa.eu/competition-policy/state-aid/legislation/reference-discount-rates-and-recovery-interest-rates_en).

<sup>(76)</sup> Za zajmove odobrene do 31. prosinca 2022. može se koristiti osnovna stopa koja se primjenjivala na dan 1. veljače 2022.

<sup>(77)</sup> Ako se za plaćanje kamata primjenjuje razdoblje počeka, potrebno je pridržavati se minimalnih kamatnih stopa iz točke 64. podtočke (b) i kamate se moraju obračunavati od prvog dana razdoblja počeka i kapitalizirati najmanje jednom godišnje. Trajanje ugovora o zajmu bit će ograničeno na najviše šest godina od trenutka odobrenja zajma, osim ako se prilagodi u skladu s točkom 64. podtočkom (c), i neće se premašiti ukupni iznos zajmova po korisniku iz točke 64. podtočke (e).

<sup>(78)</sup> Minimalna ukupna kamatna stopa (osnovna stopa uvećana za marže za kreditni rizik) trebala bi iznositi najmanje 10 baznih bodova godišnje.

<sup>(79)</sup> Minimalna ukupna kamatna stopa (osnovna stopa uvećana za marže za kreditni rizik) trebala bi iznositi najmanje 10 baznih bodova godišnje.

<sup>(80)</sup> Minimalna ukupna kamatna stopa (osnovna stopa uvećana za marže za kreditni rizik) trebala bi iznositi najmanje 10 baznih bodova godišnje.

<sup>(81)</sup> Vidjeti sažetak sudske prakse o prilagodbi u skladu s točkom 64. podtočkom (c) objavljen na internetskim stranicama Glavne uprave za tržišno natjecanje na [https://ec.europa.eu/competition-policy/state-aid/ukraine\\_en](https://ec.europa.eu/competition-policy/state-aid/ukraine_en).

<sup>(82)</sup> Ako su korisnici mjere novoosnovana poduzeća koja nemaju tri zaključena godišnja financijska izvještaja, primjenjiva gornja granica utvrđena u točki 64. podtočki (e) podpodtočki i. izračunat će se na temelju trajanja postojanja poduzetnika u trenutku kad je podnio zahtjev za potporu.

<sup>(83)</sup> Ako su korisnici mjere novoosnovana poduzeća koja nemaju evidenciju za cjelokupno prethodno razdoblje od dvanaest mjeseci, primjenjiva gornja granica utvrđena u točki 64. podtočki (e) podpodtočki ii. izračunat će se na temelju trajanja postojanja poduzetnika u trenutku kad je podnio zahtjev za potporu.

iii. uz odgovarajuće obrazloženje koje država članica dostavi Komisiji (primjerice, o problemima s kojima se korisnik suočava u aktualnoj krizi) <sup>(84)</sup>, iznos zajma može se povećati:

- kako bi se pokrile potrebe za likvidnošću: od trenutka dodjele za sljedećih 12 mjeseci za MSP-ove <sup>(85)</sup> i za sljedećih šest mjeseci za velika poduzeća;
- za velika poduzeća koja trebaju dati financijske kolaterale za aktivnosti trgovanja na energetskim tržištima kako bi se pokrile potrebe za likvidnošću koje proizlaze iz tih aktivnosti od trenutka dodjele za sljedećih 12 mjeseci;
- Potrebe za likvidnošću trebale bi se utvrditi na temelju izjave korisnika <sup>(86)</sup>;
- potrebe za likvidnošću koje su već obuhvaćene mjerama potpore na temelju Privremenog okvira povezanog s pandemijom bolesti COVID-19 nisu obuhvaćene ovom Komunikacijom.

f. zajmovi se odobravaju za ulaganja i/ili za obrtni kapital;

g. zajmovi se mogu odobriti izravno krajnjim korisnicima ili kreditnim i drugim financijskim institucijama kao financijskim posrednicima. U tom slučaju kreditne ili druge financijske institucije trebale bi u najvećoj mogućoj mjeri prenijeti pogodnosti subvencioniranih kamatnih stopa za zajmove na krajnje korisnike. Financijski posrednik mora moći dokazati da primjenjuje mehanizam kojim se u najvećoj mogućoj mjeri osigurava prijenos pogodnosti na krajnje korisnike, a da se odobravanje subvencioniranih zajmova na temelju ovog odjeljka ne uvjetuje refinanciranjem postojećih zajmova.

#### 2.4. Potpora za dodatne troškove zbog iznimno velikih povećanja cijena prirodnog plina i električne energije

(65) Uz postojeće mogućnosti predviđene člankom 107. stavkom 3. točkom (c) UFEU-a i mogućnosti navedene u ovoj Komunikaciji, privremena potpora mogla bi ublažiti posljedice iznimno velikih povećanja cijena prirodnog plina i električne energije koja je uzrokovala ruska agresija na Ukrajinu. Takva se potpora može dati poduzetnicima na temelju njihove sadašnje ili prošle potrošnje energije. U prvom slučaju potpora bi omogućila nastavak gospodarske djelatnosti najpogođenijih poduzetnika i po svojoj bi prirodi uključivala manje poticaja za štednju energije. U kontekstu nedostatne opskrbe plinom u EU-u važno je i zadržati snažne poticaje za smanjenja potražnje i postupno smanjenje potrošnje plina. Potporom na temelju prošle potrošnje energije moglo bi se očuvati tržišne poticaje za smanjenje potrošnje energije i pomoći poduzetnicima da prevladaju posljedice aktualne krize, pod uvjetom da korisnici ne smanje proizvodnju znatno više od onoga što je potrebno za ostvarenje ciljane uštede energije i/ili jednostavno preusmjere potrošnju. Stoga se države članice pozivaju da od korisnika zatraže da preuzmu odgovarajuće obveze u tom smislu. Za svako prihvatljivo razdoblje države članice mogu uvesti program potpore na temelju sadašnje ili prošle potrošnje energije.

<sup>(84)</sup> Relevantno obrazloženje moglo bi se odnositi na korisnike koji djeluju u sektorima koji su posebno pogođeni izravnim ili neizravnim posljedicama ruske agresije, primjerice gospodarskim mjerama ograničavanja koje su poduzeli Unija i njezini međunarodni partneri te protumjerama koje je poduzela Rusija. Te posljedice mogu uključivati poremećaje lanaca opskrbe ili nepodmirena plaćanja iz Rusije ili Ukrajine, povećanu nestabilnost cijena na energetskim tržištima i povezone potrebe za kolateralom, povećane rizike od kibernetičkih napada ili rast cijena određenih ulaznih materijala ili sirovina zbog aktualne krize.

<sup>(85)</sup> Kako je definirano u Prilogu I. Uredbi o općem skupnom izuzeću.

<sup>(86)</sup> Plan likvidnosti može uključivati i obrtni kapital i troškove ulaganja. Komisija objašnjava da, dok je ova Komunikacija na snazi, države članice mogu na temelju ovog odjeljka odobriti dodatne subvencionirane zajmove korisnicima koji su već primili takvu potporu kako bi se uzelo u obzir nove potrebe za likvidnošću koje nisu bile uključene u izvornu procjenu potreba za likvidnošću. Svaka takva potpora mora biti u skladu sa svim uvjetima iz ove Komunikacije i treba se osigurati da se iste potrebe za likvidnošću pokriju samo jednom.

(66) Komisija će državnu potporu smatrati spojivom s unutarnjim tržištem na temelju članka 107. stavka 3. točke (b) UFEU-a ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

- a. potpora je dodijeljena najkasnije 31. prosinca 2023 <sup>(87)</sup>;
- b. potpora se može dodijeliti u obliku izravnih bespovratnih sredstava, poreznih olakšica <sup>(88)</sup> i povoljnijih uvjeta plaćanja ili u drugim oblicima, kao što su povratni predujmovi, jamstva <sup>(89)</sup>, zajmovi <sup>(90)</sup> i vlasnički kapital, pod uvjetom da ukupna nominalna vrijednost takvih mjera ne prekoračuje primjenjive gornje granice intenziteta potpore i gornje granice potpore. Svi iznosi moraju biti bruto iznosi, tj. prije odbitka poreza ili drugih troškova;
- c. potpora dodijeljena u obliku povratnih predujmova, jamstava, zajmova ili drugih povratnih instrumenata može se konvertirati u druge oblike potpore, kao što su bespovratna sredstva, pod uvjetom da se konverzija izvrši najkasnije do 30. lipnja 2024.;
- d. potpora se dodjeljuje na temelju programa s procijenjenim proračunom. Države članice mogu ograničiti potporu na djelatnosti kojima se podupiru određeni sektori od posebne važnosti za gospodarstvo ili za sigurnost i otpornost unutarnjeg tržišta, uzimajući u obzir, primjerice, kriterije za davanje prednosti ključnim nezaštićenim kupcima iz komunikacije „Štednja plina za sigurnu zimu” <sup>(91)</sup>. Međutim, pri osmišljavanju takvih ograničenja treba imati u vidu široki spektar mogućih situacija te paziti da se njima na umjetan način ne ograniči baza potencijalnih korisnika;
- e. Za potrebe ovog odjeljka prihvatljivi troškovi izračunavaju se na temelju potrošnje prirodnog plina (među ostalim, kao sirovine), električne energije te grijanja i hlađenja <sup>(92)</sup> izravno na prirodni plin ili električnu energiju koje je korisnik nabavio <sup>(93)</sup>. Maksimalni prihvatljivi trošak izračunava se prema sljedećoj formuli:

$$(p(t) - p(\text{ref}) \times 1.5) \times q,$$

pri čemu:

„t” označava određeni mjesec ili nekoliko uzastopnih mjeseci u razdoblju od 1. veljače 2022. do najkasnije 31. prosinca 2023. („prihvatljivo razdoblje”),

„ref” označava razdoblje od 1. siječnja 2021. do 31. prosinca 2021. („referentno razdoblje”),

„p(t)” označava prosječnu cijenu po jedinici koju je korisnik potrošio u prihvatljivom razdoblju (npr. u EUR/MWh),

„p(ref)” označava prosječnu cijenu po jedinici koju je korisnik potrošio u referentnom razdoblju (npr. u EUR/MWh),

<sup>(87)</sup> Odstupajući od toga, ako se potpora dodjeljuje tek nakon *ex post* provjere popratne dokumentacije korisnika, a država članica odluči ne uključiti mogućnost dodjele predujmova iz točke 68., potpora se može dodijeliti do 31. ožujka 2024. pod uvjetom da se poštuje prihvatljivo razdoblje definirano u točki 66. podtočki (e) i da su ispunjeni zahtjevi iz točke 68.

<sup>(88)</sup> Ako se potpora dodjeljuje u obliku porezne olakšice, porezna obveza u vezi s kojom se olakšica dodjeljuje mora nastati najkasnije 31. prosinca 2023.

<sup>(89)</sup> Ako se potpora dodjeljuje u obliku jamstava na temelju ovog odjeljka, primjenjuju se dodatni uvjeti iz točke 61. podtočke (i).

<sup>(90)</sup> Ako se potpora dodjeljuje u obliku zajmova na temelju ovog odjeljka, primjenjuju se dodatni uvjeti iz točke 64. podtočke (g).

<sup>(91)</sup> COM/2022/360 final.

<sup>(92)</sup> U slučaju mreža za centralizirano grijanje ili hlađenje možda neće uvijek biti moguće precizno odrediti kojim se gorivom služi centralni izvor. U takvim situacijama države članice mogu se osloniti na certifikate dobivene od operatora sustava centraliziranog grijanja ili procjene u kojima je navedena kombinacija izvora energije za predmetne mreže i na temelju tih informacija izračunati udio potrošnje grijanja/hlađenja koji može ispunjavati uvjete za naknadu na temelju ovog odjeljka.

<sup>(93)</sup> Isključivo za potrebe odjeljka 2.4. „korisnik” znači poduzetnik ili pravna osoba koja je dio poduzetnika.

„q” označava količinu nabavljenu od vanjskih dobavljača koju je korisnik potrošio kao krajnji potrošač <sup>(94)</sup>. Država članica može odrediti da je ta količina:

- „q(t)”, tj. korisnikova potrošnja u prihvatljivom razdoblju, ili
- „q(ref)”, tj. korisnikova potrošnja u referentnom razdoblju.

Od 1. rujna 2022. q ne smije premašiti 70 % korisnikove potrošnje u istom razdoblju 2021.

- f. ni u jednom trenutku ukupna potpora po korisniku ne premašuje 50 % prihvatljivih troškova, a ukupna potpora po poduzetniku ne premašuje 4 milijuna EUR;
- g. Potpora dodijeljena na temelju ovog odjeljka može se zbrajati s potporom dodijeljenom na temelju odjeljka 2.1. ako se ne prekoračuju primjenjive gornje granice potpore po poduzetniku iz ovog odjeljka. Za isti obujam potrošnje potpora dodijeljena na temelju ovog odjeljka koja je izračunana na temelju prošle potrošnje („q(ref)”) ne može se zbrajati s potporom dodijeljenom na temelju odjeljka 2.7.

(67) U određenim situacijama može biti potrebna dodatna potpora korisnicima koji su ostvarili slabije gospodarske rezultate tijekom krize. Države članice mogu dodijeliti potporu koja premašuje vrijednosti izračunane na temelju točke 66. podtočke (f) ako su uz uvjete iz točke 66. podtočaka od (a) do (e) i podtočke (g) ispunjeni sljedeći uvjeti:

- a. ni u jednom trenutku ukupna potpora po korisniku ne premašuje 40 % prihvatljivih troškova, a ukupna potpora po poduzetniku ne premašuje 100 milijuna EUR;
- b. za korisnike koji su „poduzeća-veliki potrošači energije” <sup>(95)</sup> ukupna potpora po korisniku može se povećati na najviše 65 % prihvatljivih troškova, a ukupna potpora po poduzetniku ni u jednom trenutku ne smije premašiti 50 milijuna EUR; Korisnik usto mora dokazati da mu se EBITDA <sup>(96)</sup> (isključujući potporu) u prihvatljivom razdoblju smanjila za najmanje 40 % u odnosu na referentno razdoblje ili da mu je EBITDA (isključujući potporu) u prihvatljivom razdoblju bila negativna;
- c. Za korisnike koji su „poduzeća-veliki potrošači energije” i posluju u jednom ili više sektora ili podsektora iz Priloga I <sup>(97)</sup>, ukupni iznos potpore po korisniku može se povećati na najviše 80 % prihvatljivih troškova, a ukupni iznos potpore po poduzetniku ni u jednom trenutku ne smije premašiti 150 milijuna EUR. Korisnik usto mora dokazati da mu se EBITDA (isključujući potporu) u prihvatljivom razdoblju smanjila za najmanje 40 % u odnosu na referentno razdoblje ili da mu je EBITDA (isključujući potporu) u prihvatljivom razdoblju bila negativna;
- d. Za potporu dodijeljenu na temelju točke 67. podtočaka (a), (b) i (c), korisnikova EBITDA u prihvatljivom razdoblju, uključujući ukupnu potporu, ne smije premašiti 70 % njegove EBITDA-e u referentnom razdoblju. Ako je EBITDA u referentnom razdoblju bila negativna, potpora ne smije dovesti do povećanja EBITDA-e u prihvatljivom razdoblju iznad 0.

<sup>(94)</sup> Poduzetnik to primjerice potkrepljuje odgovarajućim računom. U obzir se uzima samo energija koju su potrošili krajnji korisnici, isključujući prodaju i vlastitu proizvodnju. Ne uzima se obzir ni potrošnja energije u samom sektoru energije ni gubici nastali u procesu pretvorbe i distribucije energije.

<sup>(95)</sup> „Poduzeće-veliki potrošač energije” je pravna osoba čija kupnja energenata (uključujući energente koji nisu prirodni plin ni električna energija) čini najmanje 3,0 % vrijednosti proizvodnje ili prometa, na temelju podataka iz financijskih izvještaja za kalendarsku godinu 2021. Alternativno, mogu se koristiti podaci za prvu polovinu 2022. i u tom slučaju može se smatrati da je korisnik „poduzeće-veliki potrošač energije” ako njegova kupnja energenata (uključujući energente koji nisu prirodni plin ni električna energija) čini najmanje 6,0 % vrijednosti proizvodnje ili prometa.

<sup>(96)</sup> EBITDA znači dobit prije kamata, poreza, otpisa i amortizacije, isključujući jednokratna umanjenja vrijednosti.

<sup>(97)</sup> U Prilogu I. navedeni su sektori i podsektori koji se smatraju posebno izloženima smanjenju konkurentnosti zbog energetske krize, pri čemu su intenzitet trgovine s trećim zemljama i intenzitet emisija u (pod)sektoru objektivne približne vrijednosti. Smatrat će se da korisnik djeluje u sektoru ili podsektoru iz Priloga I. ako je tako klasificiran u sektorskim nacionalnim računima ili ako je više od 50 % njegova prometa ili vrijednosti proizvodnje u 2021. ostvareno obavljanjem jedne ili više djelatnosti iz Priloga I.

(68) U skladu s ovim odjeljkom davatelj potpore može isplatiti predujam korisniku. Pritom se davatelj potpore može osloniti na procjene kriterija prihvatljivosti iz ovog odjeljka ako se poštuju gornje granice potpore iz ovog odjeljka. Davatelj potpore uspostavlja postupak za *ex post* provjeru relevantnih uvjeta prihvatljivosti i gornjih granica potpore na temelju stvarnih podataka i za povrat, najkasnije šest mjeseci nakon kraja prihvatljivog razdoblja, svih iznosa potpore koji nisu isplaćeni u skladu s kriterijima prihvatljivosti ili prekoračuju gornje granice potpore.

#### 2.5. Potpora za ubrzanje uvođenja energije iz obnovljivih izvora, skladištenja energije i topline iz obnovljivih izvora u kontekstu plana REPowerEU

(69) Uz postojeće mogućnosti predviđene člankom 107. stavkom 3. točkom (c) UFEU-a, u kontekstu ruske vojne agresije na Ukrajinu i plana REPowerEU <sup>(98)</sup> ključno je na troškovno učinkovit način ubrzati i povećati dostupnost energije iz obnovljivih izvora kako bi se brzo smanjila ovisnost o uvozu fosilnih goriva iz Rusije i ubrzala energetska tranzicija. Državna potpora za ubrzanje izgradnje kapaciteta solarne energije, energije vjetra i geotermalne energije, topline iz obnovljivih izvora te skladištenja električne i toplinske energije, proizvodnje vodika iz obnovljivih izvora i proizvodnje bioplina i biometana iz otpada i ostataka dio je prikladnog, nužnog i ciljanog rješenja za smanjenje ovisnosti o uvezenim fosilnim gorivima u trenutačnoj situaciji. Zbog hitne potrebe da se omogući brza provedba projekata za brže uvođenje energije iz obnovljivih izvora, skladištenja energije i topline iz obnovljivih izvora, opravdano je privremeno uvesti određena pojednostavnjenja za provedbu mjera potpore.

(70) Komisija će smatrati spojivom s unutarnjim tržištem na temelju članka 107. stavka 3. točke (c) UFEU-a potporu za promicanje električne energije iz obnovljivih izvora, vodika proizvedenog iz obnovljivih izvora, bioplina i biometana iz otpada i ostataka, topline iz obnovljivih izvora te skladištenja električne i toplinske energije ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

- a. potpora se dodjeljuje za jedno od sljedećeg:
  - i. proizvodnju solarne električne energije s pomoću fotonaponskih sustava ili na druge načine;
  - ii. proizvodnju električne energije iz energije vjetra;
  - iii. proizvodnju geotermalne energije;
  - iv. skladištenje električne ili toplinske energije (i u kombinaciji s jednom od drugih vrsta ulaganja iz ovog odjeljka);
  - v. proizvodnju topline iz obnovljivih izvora, među ostalim s pomoću toplinskih crpki koje su u skladu s Prilogom VII. Direktivi (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća <sup>(99)</sup>;
  - vi. proizvodnju vodika iz obnovljivih izvora;
  - vii. proizvodnju bioplina i biometana iz otpada i ostataka, u skladu s EU-ovim kriterijima održivosti iz članka 29. Direktive (EU) 2018/2001 i u skladu s Uredbom (EU) 2018/841 <sup>(100)</sup>;
- b. programi potpore mogu biti ograničeni na jednu ili više tehnologija iz točke 70. podtočke (a), ali njima se ne smije stvarati umjetna ograničenja ni diskriminirati (na primjer, pri dodjeli licencija, dozvola ili koncesija, kad su potrebne), kao što su ograničenja na temelju veličine projekta, lokacije ili regionalnih aspekata ili vrlo specifičnih (pod)vrsta tehnologija u okviru jedne od tehnologija iz točke 70. podtočke (a);
- c. potpora se dodjeljuje u obliku izravnih bespovratnih sredstava, povratnih predujmova, zajmova, jamstava ili poreznih olakšica;
- d. potpora se dodjeljuje na temelju programa s procijenjenim opsegom i proračunom;

<sup>(98)</sup> COM/2022/230 final, 18. svibnja 2022.

<sup>(99)</sup> Direktiva (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora (SL L 328, 21.12.2018., str. 82.).

<sup>(100)</sup> Uredba (EU) 2018/841 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2018. o uključivanju emisija i uklanjanja stakleničkih plinova iz korištenja zemljišta, prenamjene zemljišta i šumarstva u okvir za klimatsku i energetska politiku do 2030. te o izmjeni Uredbe (EU) br. 525/2013 i Odluke br. 529/2013/EU (SL L 156, 19.6.2018., str. 1.).

- e. potpora se dodjeljuje najkasnije do 31. prosinca 2023., a postrojenja moraju biti dovršena i puštena u pogon u roku od 30 mjeseci od datuma dodjele odnosno 36 mjeseci od datuma dodjele potpore za odobalne vjetroelektrane i postrojenja za proizvodnju vodika iz obnovljivih izvora. U slučaju prekoračenja tog roka, za svaki mjesec nakon prva tri mjeseca kašnjenja vraća se 5 % iznosa dodijeljene potpore ili se potpora smanjuje za taj iznos, što se nakon šestog mjeseca kašnjenja povećava na 10 % za svaki mjesec kašnjenja, osim ako je kašnjenje uzrokovano čimbenicima izvan kontrole korisnika potpore i nije se moglo razumno predvidjeti <sup>(101)</sup>;
- f. ako se potpora dodjeljuje u obliku ugovora za isplate potpore koje su u tijeku, trajanje tih ugovora ne smije biti dulje od 20 godina nakon puštanja u pogon postrojenja za koje je dodijeljena potpora;
- g. potpora se dodjeljuje u konkurentnom natječajnom postupku koji je otvoren, jasan, transparentan i nediskriminirajući, na temelju objektivnih unaprijed utvrđenih kriterija kojima se rizik od strateškog nadmetanja svodi na najmanju moguću mjeru. Najmanje 70 % svih kriterija za odabir koji se primjenjuju pri rangiranju ponuda mora biti definirano u smislu potpore po jedinici zaštite okoliša <sup>(102)</sup> ili potpore po jedinici proizvodnje energije ili kapaciteta;
- h. konkurentni natječajni postupak nije obavezan za potporu u obliku poreznih olakšica koja se dodjeljuje na isti način svim prihvatljivim poduzetnicima koji djeluju u istom sektoru gospodarske djelatnosti i u istoj su ili sličnoj činjeničnoj situaciji s obzirom na ciljeve mjere potpore. Nadalje, konkurentni natječajni postupak nije obavezan ako potpora dodijeljena po poduzetniku po projektu ne premašuje 25 milijuna EUR i ako su korisnici potpore mali projekti definirani kako slijedi:
- i. za proizvodnju električne energije i skladištenje električne ili toplinske energije – projekti instaliranog kapaciteta od najviše 1 MW;
  - ii. za tehnologije proizvodnje toplinske energije i plina – projekti instaliranog kapaciteta od najviše 1 MW odnosno ekvivalentnog kapaciteta;
  - iii. za proizvodnju vodika iz obnovljivih izvora – projekti instaliranog kapaciteta od najviše 3 MW odnosno ekvivalentnog kapaciteta;
  - iv. za proizvodnju bioplina i biometana iz otpada i ostataka – projekti instaliranog kapaciteta od najviše 25 000 tona godišnje;
  - v. za projekte u stopostotnom vlasništvu MSP-ova ili zajednica obnovljive energije – projekti instaliranog kapaciteta od najviše 6 MW;
  - vi. za projekte u stopostotnom vlasništvu malih poduzeća i mikropoduzeća ili zajednica obnovljive energije samo za proizvodnju energije iz vjetra – projekti instaliranog kapaciteta od najviše 18 MW.

Ako se potpora za male projekte ne dodjeljuje u konkurentnom natječajnom postupku, intenzitet potpore ne smije premašiti 45 % ukupnih troškova ulaganja. Intenzitet potpore može se povećati za 20 postotnih bodova za potporu koja se dodjeljuje malim poduzećima i za 10 postotnih bodova za potporu koje se dodjeljuje srednjim poduzećima;

- i. obujam kapaciteta ili proizvodnje obuhvaćen natječajnim postupkom mora se odrediti tako da natječajni postupak doista bude konkurentan. Država članica mora dokazati da je vjerojatno da će obujam iz natječaja biti usklađen s potencijalnom ponudom projekata. To može učiniti upućivanjem na prethodne dražbe, tehnološke ciljeve u nacionalnom energetske i klimatskom planu <sup>(103)</sup> ili uvođenjem mehanizma zaštite ako postoji rizik od nedostatnog odaziva na natječaj. U slučaju opetovanog nedostatnog odaziva na konkurentne natječaje država članica mora uvesti korektivne mjere za sve buduće programe koje prijavi Komisiji za istu tehnologiju;

<sup>(101)</sup> Ti bi čimbenici primjerice mogli uključivati obvezno ograničenje kretanja stanovnika zbog pandemije ili poremećaje lanca opskrbe potrebnom opremom za projekte. Međutim, ne bi uključivali kašnjenja u dobivanju potrebnih dozvola za projekt.

<sup>(102)</sup> Npr. EUR po toni smanjenja emisija CO<sub>2</sub>.

<sup>(103)</sup> Uredba (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o upravljanju energetske unijom i djelovanjem u području klime, izmjeni uredaba (EZ) br. 663/2009 i (EZ) br. 715/2009 Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva 94/22/EZ, 98/70/EZ, 2009/31/EZ, 2009/73/EZ, 2010/31/EU, 2012/27/EU i 2013/30/EU Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva Vijeća 2009/119/EZ i (EU) 2015/652 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 525/2013 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 328, 21.12.2018., str. 1.).

- j. potpora mora biti osmišljena tako da se očuvaju učinkoviti operativni poticaji i cjenovni signali. Nadalje, mora biti osmišljena tako da se omogući uzimanje u obzir neočekivane dobiti, npr. u razdobljima iznimno visokih cijena električne energije ili plina, primjerice uspostavom unaprijed definiranog mehanizma povrata sredstava ili dodjelom potpore u obliku dvosmjernih ugovora za kompenzaciju razlike <sup>(104)</sup>;
- k. ako se potpora dodjeljuje za proizvodnju vodika iz obnovljivih izvora, država članica mora osigurati da je vodik proizveden iz obnovljivih izvora energije u skladu s metodologijama utvrđenima u Direktivi (EU) 2018/2001 za obnovljiva tekuća i plinovita goriva nebiološkog podrijetla namijenjena uporabi u prometu;
- l. potpora u okviru ove mjere ne smije se kombinirati s drugom potporom za iste prihvatljive troškove;
- m. potpora se može dodijeliti za ulaganja za koja su radovi započeli 20. srpnja 2022.; za projekte započete prije 20. srpnja 2022. potpora se može dodijeliti ako je potrebno znatno ubrzati ili proširiti opseg ulaganja. U tim su slučajevima za potporu prihvatljivi samo dodatni troškovi povezani s ubrzavanjem rada ili proširenjem opsega;
- n. potpora mora korisnika potaknuti da provede ulaganje koje inače ne bi proveo ili bi ga proveo na ograničen ili drukčiji način. Komisija smatra da bi, s obzirom na iznimne gospodarske izazove s kojima se poduzetnici suočavaju zbog aktualne krize, u slučaju neuvođenja potpore korisnici u pravilu nastavili sa svojim djelatnostima bez promjena, pod uvjetom da se time ne krši pravo Unije;
- o. država članica mora osigurati poštovanje načela nenanošenja bitne štete.

(71) Komisija će potporu za povećanje maksimalnog kapaciteta postojećih postrojenja bez dodatnih ulaganja smatrati spojivom s unutarnjim tržištem na temelju članka 107. stavka 3. točke (c) UFEU-a ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

- a. postojeće postrojenje priključeno je na mrežu do 1. listopada 2022. i primalo je potporu koju je Komisija odobrila na temelju članka 107. stavka 3. točke (c) UFEU-a ili koja je izuzeta od obveze prijave;
- b. potpora je nužna za povećanje maksimalnog kapaciteta postojećih postrojenja do najviše 1 MW ili ekvivalentnog kapaciteta po postrojenju bez dodatnih ulaganja;
- c. potpora se dodjeljuje do 31. prosinca 2023. i prihvatljivo razdoblje za potporu u okviru mjere potpore završava 31. prosinca 2023.;
- d. potpora ispunjava uvjete iz točke 70. podtočaka (a), (b), (c), (d), (j) i (k);
- e. potpora u okviru ove mjere ne smije se kombinirati s drugom potporom za isti dodatni kapacitet.

## 2.6. Potpora za dekarbonizaciju industrijskih proizvodnih procesa elektrifikacijom i/ili uporabom vodika iz obnovljivih izvora i vodika proizvedenog uz korištenje električne energije koji ispunjava određene uvjete te za mjere energetske učinkovitosti

(72) Uz postojeće mogućnosti predviđene člankom 107. stavkom 3. točkom (c) UFEU-a, državna potpora za olakšavanje ulaganja u dekarbonizaciju industrijskih djelatnosti, posebno elektrifikacijom i tehnologijama na bazi vodika proizvedenog iz obnovljivih izvora i vodika proizvedenog uz korištenje električne energije koji ispunjava uvjete iz točke 73. podtočke (h), te ulaganja u mjere energetske učinkovitosti u industriji dio je prikladnog, nužnog i ciljanog rješenja za smanjenje ovisnosti o uvozu fosilnih goriva u kontekstu ruske vojne agresije na Ukrajinu. Zbog hitne potrebe da se taj proces ubrza radi brze provedbe takvih ulaganja opravdana su određena pojednostavnjenja.

<sup>(104)</sup> Ugovori za kompenzaciju razlike korisniku daju pravo na plaćanje koje je jednako razlici između fiksne „izvršne” cijene i referentne cijene, kao što je tržišna cijena, po jedinici proizvodnje. Ugovori za kompenzaciju razlike mogu uključivati i povrate koje korisnici isplaćuju poreznim obveznicima ili potrošačima za razdoblja u kojima referentna cijena premašuje izvršnu cijenu.



- (73) Komisija će smatrati spojivom s unutarnjim tržištem na temelju članka 107. stavka 3. točke (c) UFEU-a potporu za ulaganja koja vode i. znatnom smanjenju emisija stakleničkih plinova iz industrijskih djelatnosti koje se trenutačno oslanjaju na fosilna goriva kao izvor energije ili sirovinu ili ii. znatnom smanjenju potrošnje energije u industrijskim djelatnostima i procesima, ako su ispunjeni svi sljedeći uvjeti:
- a. potpora se dodjeljuje na temelju programa s procijenjenim proračunom;
  - b. maksimalni iznos pojedinačne potpore koja se može dodijeliti po poduzetniku u načelu ne smije premašiti 10 % ukupnog proračuna raspoloživog za takav program. Ako joj država članica dostavi odgovarajuće obrazloženje, Komisija može prihvatiti programe kojima se predviđa dodjela pojedinačnih potpora koje premašuju 10 % ukupnog proračuna raspoloživog za program;
  - c. potpora se dodjeljuje u obliku izravnih bespovratnih sredstava, povratnih predujmova, zajmova, jamstava ili poreznih olakšica;
  - d. ulaganje <sup>(105)</sup> korisniku mora omogućiti da učini jedno ili oboje od sljedećeg:
    - (i) smanji za najmanje 40 % u usporedbi sa stanjem prije potpore izravne emisije stakleničkih plinova iz svojeg industrijskog postrojenja koje se trenutačno oslanja na fosilna goriva kao izvor energije ili sirovinu, i to elektrifikacijom proizvodnih procesa ili uporabom vodika proizvedenog iz obnovljivih izvora i vodika proizvedenog uz korištenje električne energije koji ispunjava uvjete iz točke 73. podtočke (h) u nastavku, kao zamjene za fosilna goriva; za potrebe provjere smanjenja emisija stakleničkih plinova u obzir treba uzeti i stvarne emisije nastale izgaranjem biomase <sup>(106)</sup>;
    - (ii) smanji za najmanje 20 % u usporedbi sa stanjem prije potpore potrošnju energije u industrijskim postrojenjima za djelatnosti za koje je dodijeljena potpora <sup>(107)</sup>;
  - e. kad je riječ o ulaganjima koja se odnose na djelatnosti obuhvaćene sustavom trgovanja emisijama, potpora dovodi do smanjenja emisija stakleničkih plinova korisnikovih postrojenja na razinu ispod relevantnih referentnih vrijednosti za besplatnu dodjelu emisijskih jedinica utvrđenih u Provedbenoj uredbi Komisije (EU) 2021/447 <sup>(108)</sup>;
  - f. potpora se ne smije koristiti za financiranje povećanja ukupnog proizvodnog kapaciteta korisnika;
  - g. ako se potpora dodjeljuje za ulaganje u dekarbonizaciju industrije uporabom vodika proizvedenog iz obnovljivih izvora, država članica mora osigurati da je uporabljeni vodik proizveden iz obnovljivih izvora energije u skladu s metodologijama utvrđenima u Direktivi (EU) 2018/2001 za obnovljiva tekuća i plinovita goriva nebiološkog podrijetla namijenjena uporabi u prometu;
  - h. potpora se može dodijeliti i za ulaganje u dekarbonizaciju industrije koje uključuje uporabu vodika proizvedenog uz korištenje električne energije u jednom od sljedećih slučajeva:
    - (i) vodik se proizvodi samo u satima u kojima je marginalna jedinica za proizvodnju energije u zoni trgovanja u kojoj se elektrolizator nalazi u razdobljima obračuna odstupanja u kojima se troši električna energija postrojenje za proizvodnju električne energije iz nefosilnih izvora; vodik proizveden u satima u kojima je marginalna jedinica za proizvodnju energije u zoni trgovanja u kojoj se elektrolizator nalazi u razdobljima obračuna odstupanja u kojima se troši električna energija postrojenje za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora i koji je već uračunat kao vodik proizveden iz obnovljivih izvora u smislu točke 73. podtočke (g) ne može se računati drugi put u okviru ovog odjeljka;

<sup>(105)</sup> Potpora za ulaganje čiji je cilj smanjenje izravnih emisija stakleničkih plinova ili potrošnje energije, uključujući smanjenje ispod pragova iz točke 73. podtočke (d) ove Komunikacije, može se izuzeti od obveze prijave pod uvjetom da se poštuju pravila iz Uredbe o općem skupnom izuzeću.

<sup>(106)</sup> Smanjenje izravnih emisija stakleničkih plinova mora se mjeriti u odnosu na prosječne izravne emisije stakleničkih plinova tijekom pet godina prije podnošenja zahtjeva za potporu (prosječne godišnje emisije).

<sup>(107)</sup> Smanjenje potrošnje energije mora se mjeriti u odnosu na potrošnju energije tijekom pet godina prije podnošenja zahtjeva za potporu (prosječna godišnja potrošnja).

<sup>(108)</sup> Provedbena uredba Komisije (EU) 2021/447 od 12. ožujka 2021. o utvrđivanju revidiranih referentnih vrijednosti za besplatnu dodjelu emisijskih jedinica za razdoblje od 2021. do 2025. na temelju članka 10.a stavka 2. Direktive 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 87, 15.3.2021., str. 29.).

- (ii) alternativno, vodik se proizvodi iz električne energije preuzete iz mreže, a elektrolizator proizvodi vodik tijekom broja sati pri punom opterećenju koji je jednak ili manji od broja sati u kojima su marginalnu cijenu električne energije u zoni trgovanja utvrdila postrojenja koja proizvode električnu energiju iz nefosilnih izvora; Vodik proizveden tijekom broja sati pri punom opterećenju koji je jednak ili manji od broja sati u kojima su marginalnu cijenu električne energije u zoni trgovanja utvrdila postrojenja koja proizvode električnu energiju iz obnovljivih izvora i koji je već uračunat kao vodik proizveden iz obnovljivih izvora u smislu točke 73. podtočke (g) ne može se računati drugi put u okviru ovog odjeljka;
- (iii) alternativno, država članica mora osigurati da uporabljeni vodik proizveden uz korištenje električne energije tijekom životnog ciklusa omogući uštede emisija stakleničkih plinova od najmanje 70 % u odnosu na vrijednost za usporedno fosilno gorivo od 94 g CO<sub>2</sub>eq/MJ i da potječe iz nefosilnih izvora. Metoda izračuna emisija stakleničkih plinova koje se pripisuju električnoj energiji ne bi trebala dovesti do povećane potrošnje fosilnih goriva, u skladu s ciljevima plana REPowerEU. Za potrebe ovog odjeljka može se upotrebljavati samo udio proizvedenog vodika koji odgovara prosječnom udjelu električne energije iz postrojenja za proizvodnju električne energije iz nefosilnih izvora, u zemlji proizvodnje, kako je izmjeren dvije godine prije predmetne godine. Udio vodika proizvedenog u skladu s ovom točkom koji odgovara prosječnom udjelu električne energije iz postrojenja za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora u zemlji proizvodnje, kako je izmjeren dvije godine prije predmetne godine, ne može se računati drugi put u okviru ovog odjeljka ako je već uračunat kao vodik proizveden iz obnovljivih izvora u smislu točke 73. podtočke (g);
- i. Potpora se dodjeljuje do 31. prosinca 2023., a uvjet za dodjelu je da postrojenje ili oprema koja će se financirati ulaganjem budu dovršeni i u punom pogonu u roku od 30 mjeseci od datuma dodjele odnosno u roku od 36 mjeseci od datuma dodjele za ulaganja koja uključuju uporabu vodika proizvedenog iz obnovljivih izvora i vodika proizvedenog uz korištenje električne energije koji ispunjava uvjete iz točke 73. podtočke (h). U slučaju prekoračenja roka za dovršetak ulaganja i puštanje u pogon, za svaki mjesec nakon prva tri mjeseca kašnjenja 5 % iznosa dodijeljene potpore mora se vratiti ili se potpora mora smanjiti za taj iznos, što se nakon šestog mjeseca kašnjenja povećava na 10 % za svaki mjesec kašnjenja, osim ako je kašnjenje uzrokovano čimbenicima izvan kontrole korisnika potpore i nije se moglo razumno predvidjeti<sup>(109)</sup>. Ako se poštuje rok za dovršetak ulaganja i puštanje u pogon, potpora u obliku povratnih predujmova može se konvertirati u bespovratna sredstva; u suprotnom se povratni predujam vraća u jednakim godišnjim obrocima u roku od pet godina od datuma dodjele potpore;
- j. potpora se može dodijeliti za ulaganja za koja su radovi započeli 20. srpnja 2022.; za projekte započete prije 20. srpnja 2022. potpora se može dodijeliti ako je potrebno znatno ubrzati ili proširiti opseg ulaganja. U tim su slučajevima za potporu prihvatljivi samo dodatni troškovi povezani s ubrzavanjem rada ili proširenjem opsega;
- k. potpora se ne smije dodjeljivati za puku usklađenost s primjenjivim normama Unije<sup>(110)</sup>;
- l. potpora mora korisnika potaknuti da provede ulaganje koje inače ne bi proveo ili bi ga proveo na ograničen ili drukčiji način. Komisija smatra da bi, s obzirom na iznimne gospodarske izazove s kojima se poduzetnici suočavaju zbog aktualne krize, u slučaju neuvođenja potpore korisnici u pravilu nastavili sa svojim djelatnostima bez promjena, pod uvjetom da se time ne krši pravo Unije;
- m. prihvatljivi troškovi su razlika između troškova projekta za koji je dodijeljena potpora i ušteda troškova ili dodatnih prihoda, u usporedbi sa stanjem bez potpore, tijekom trajanja ulaganja;

<sup>(109)</sup> Ti bi čimbenici primjerice mogli uključivati obvezno ograničenje kretanja stanovnika zbog pandemije ili poremećaje lanca opskrbe potrebnom opremom za projekte. Međutim, ne bi uključivali kašnjenja u dobivanju potrebnih dozvola za projekt.

<sup>(110)</sup> Kako je definirano u točki 19. podtočki 89. Komunikacije Komisije – Smjernice o državnim potporama za klimu, zaštitu okoliša i energiju za 2022. (SL C 80, 18.2.2022., str. 1.).

- n. intenzitet potpore ne smije premašiti 40 % prihvatljivih troškova. Intenzitet potpore može se povećati za 10 postotnih bodova za potporu koja se dodjeljuje srednjim poduzećima i za 20 postotnih bodova za potporu koja se dodjeljuje malim poduzećima. Intenzitet potpore može se povećati za 15 postotnih bodova za ulaganja kojima se postiže smanjenje izravnih emisija stakleničkih plinova od najmanje 55 % ili smanjenje potrošnje energije od najmanje 25 % u usporedbi sa stanjem prije ulaganja <sup>(11)</sup>;
- o. kao alternativa zahtjevima iz točke 73. podtočaka (m) i (n), potpora za ulaganje može se dodijeliti u konkurentnom natječajnom postupku koji je otvoren, jasan, transparentan i nediskriminirajući, na temelju objektivnih unaprijed utvrđenih kriterija kojima se rizik od strateškog nadmetanja svodi na najmanju moguću mjeru. Najmanje 70 % svih kriterija odabira koji se primjenjuju pri rangiranju ponuda mora biti definirano u smislu potpore po jedinici zaštite okoliša (kao što je EUR po toni smanjenja emisija CO<sub>2</sub> ili EUR po jedinici uštedene energije). Proračun povezan s natječajnim postupkom mora biti obvezujuće ograničenje u smislu da se može očekivati da neće svi sudionici postupka dobiti potporu;
- p. program mora biti osmišljen tako da se omogući uzimanje u obzir neočekivane dobiti, npr. u razdobljima iznimno visokih cijena električne energije ili prirodnog plina, primjerice uspostavom unaprijed definiranog mehanizma povrata sredstava;
- q. potpora iz ovog odjeljka ne smije se kombinirati s drugom potporom za iste prihvatljive troškove.

## 2.7. Potpora za dodatno smanjenje potrošnje električne energije

- (74) Uz postojeće mogućnosti predviđene člankom 107. stavkom 3. točkom (c) UFEU-a i mogućnosti navedene u ovoj Komunikaciji, mogla bi biti potrebna privremena potpora radi smanjenja potrošnje električne energije u skladu s člancima 3. i 4. Uredbe (EU) 2022/1854 <sup>(12)</sup>. Ta bi potpora mogla doprinjeti ublažavanju posljedica iznimnog povećanja cijena električne energije tako što bi se smanjila potrošnja za skuplje tehnologije proizvodnje električne energije (koje se trenutačno temelje na plinu). Stoga je jednako važno zadržati poticaje za sadašnja smanjenja potrošnje električne energije i osigurati usklađenost s ciljevima smanjenja potražnje za plinom utvrđenima u Uredbi (EU) 2022/1369 <sup>(13)</sup>. Zbog razlika među državama članicama potrebne su smjernice kako bi fleksibilnost bila uređena kriterijima kojima se osigurava očuvanje jednakih uvjeta i cjelovitosti jedinstvenog tržišta.
- (75) Komisija će potporu za smanjenje potrošnje električne energije smatrati spojivom s unutarnjim tržištem na temelju članka 107. stavka 3. točke (b) UFEU-a ako su ispunjeni sljedeći kumulativni uvjeti:
- a. potpora uključuje financijsku naknadu samo ako se takva naknada isplaćuje za dodatnu električnu energiju koja nije potrošena u usporedbi s očekivanom potrošnjom („potrošnja u protučinjeničnom scenariju”) u dotičnom satu bez konkurentnog natječajnog postupka iz točke 75. podtočke (e) („dodatno smanjenje potrošnje”). Za određivanje dodatnog smanjenja potrošnje mogu se primjenjivati razne metode. Kako bi se osiguralo da se potpora dodjeljuje samo za dodatno smanjenje potražnje, države članice trebale bi u pravilu voditi računa o poticajnom učinku viših cijena energije, eventualnim poticajima u okviru drugih plaćanja i programa potpora, vremenskim uvjetima i rizicima od špekulacija.
  - b. potpora mora biti osmišljena tako da prvenstveno doprinese postizanju cilja smanjenja potrošnje električne energije utvrđenog u člancima 3. i 4. Uredbe (EU) 2022/1854 <sup>(14)</sup>. Ako osmišljena potpora nadilazi te ciljeve, država članica mora dokazati dodatne koristi od potpore (npr. smanjenje troškova energetskog sustava ili smanjenje potrošnje plina), koje su proporcionalne i nužne <sup>(15)</sup> za otklanjanje ozbiljnog poremećaja u gospodarstvu uz istodobno očuvanje unutarnjeg tržišta;

<sup>(11)</sup> Smanjenje izravnih emisija stakleničkih plinova ili potrošnje energije mora se mjeriti u odnosu na prosječne izravne emisije stakleničkih plinova ili potrošnju energije tijekom pet godina prije podnošenja zahtjeva za potporu (prosječne godišnje emisije/prosječna godišnja potrošnja).

<sup>(12)</sup> Uredba Vijeća (EU) 2022/1854 od 6. listopada 2022. o hitnoj intervenciji za rješavanje pitanja visokih cijena energije (SL L 2611, 7.10.2022., str. 1.).

<sup>(13)</sup> Uredba Vijeća (EU) 2022/1369 od 5. kolovoza 2022. o koordiniranim mjerama za smanjenje potražnje za plinom (SL L 206, 8.8.2022., str. 1.).

<sup>(14)</sup> Uredba Vijeća (EU) 2022/1854 od 6. listopada 2022. o hitnoj intervenciji za rješavanje pitanja visokih cijena energije (SL L 2611, 7.10.2022., str. 1.).

<sup>(15)</sup> Takva će se potpora u pravilu smatrati nužnom ako pridonosi smanjenju potrošnje plina.

- c. potpora se mora dodijeliti na temelju programa s procijenjenim opsegom i proračunom;
- d. potpora se može dodijeliti u raznim oblicima, uključujući izravna bespovratna sredstva, zajmove i jamstva;
- e. potpora se mora dodijeliti u konkurentnom natječajnom postupku koji je otvoren, jasan, transparentan i nediskriminirajući, na temelju objektivnih unaprijed utvrđenih kriterija kojima se rizik od strateškog nadmetanja svodi na najmanju moguću mjeru. Ako se utvrdi rizik od prekomjerne naknade, potpora se mora osmisliti tako da se uzme u obzir neočekivana dobit, primjerice uspostavom unaprijed definiranog mehanizma povrata sredstava;
- f. konkurentni natječajni postupak u načelu bi trebao biti otvoren za sve moguće načine postizanja dodatnog smanjenja potrošnje, a posebno sljedeće:
  - i. izbjegavanje potrošnje električne energije ili promjena vremena potrošnje;
  - ii. skladištenje kod krajnjih korisnika („iza brojila”) radi smanjenja potrošnje za vrijeme vršnih opterećenja (osim ako je izgledno da potpora ne bi dovela do dodatnog smanjenja potrošnje); i
  - iii. instalacije za proizvodnju električne energije kod krajnjih korisnika („iza brojila”) koje ne koriste plin kao gorivo. Države članice mogu odlučiti isključiti proizvodnju energije iz drugih fosilnih goriva;
- g. u vezi s točkom 75. podtočkom (f), programi mogu biti ograničeni na jednu ili više kategorija korisnika u jednoj od sljedećih okolnosti:
  - i. ako su razlike u značajkama (npr. trajanje, učestalost aktivacije) usluga koje se mogu ponuditi potencijalnim korisnicima takve da se ponude po MWh ne mogu smatrati usporedivima;
  - ii. ako države članice mogu dokazati Komisiji da ne bi došlo do neopravdanog narušavanja tržišnog natjecanja; ili
  - iii. radi osiguranja pravodobne provedbe (npr. produljenjem postojećih programa).

U svakom slučaju programima se ne smiju stvarati umjetna ograničenja ni diskriminirati. U skladu s člankom 17. Direktive (EU) 2019/944 <sup>(116)</sup>, programi ne smiju biti neopravdano ograničeni na određene kupce ili skupine kupaca, uključujući agregatore;

- h. kriteriji prihvatljivosti za sudjelovanje u konkurentnom natječajnom postupku moraju biti transparentni, objektivni i nediskriminirajući. Korisnici moraju već imati odgovarajuće brojilo električne energije <sup>(117)</sup> ili se obvezati da će ga ugraditi prije dodatnog smanjenja potrošnje. Radi administrativnog pojednostavnjenja od korisnika se može zahtijevati minimalna veličina ponude; u tom slučaju minimalna veličina ponude ne smije biti veća od 10 MW i mora biti dopušteno agregiranje radi dostizanja tog praga;
- i. kako bi korisnici mogli točno odrediti cijenu svojih ponuda, moraju se definirati jasni i objektivni kriteriji i opisati kad će se aktivirati dodatno smanjenje potrošnje korisnika. Međutim, možda će biti potrebno uvesti dostatne zaštitne mjere, npr. određeni stupanj nasumičnosti aktivacije, kako bi se izbjeglo stvaranje poticaja za špekulaciju, kao što je umjetna inflacija protučinjeničnih scenarija;
- j. kako bi se izbjegle negativne posljedice za potrošnju plina, korisnici bi se trebali obvezati da dodatno smanjenje potrošnje električne energije neće dovesti do povećanja njihove ukupne potrošnje plina. Osim toga, kad je riječ o potpori za smanjenje potrošnje električne energije za vrijeme vršnih opterećenja, kako bi se ostvarile koristi od prebacivanja te potrošnje u razdoblje izvan vršnih opterećenja <sup>(118)</sup>, a pritom ne bi omelo postizanje cilja smanjenja ukupne potrošnje električne energije, korisnici bi se trebali obvezati da neće trošiti u razdoblju izvan vršnih opterećenja više od 150 % kompenziranog smanjenja potrošnje električne energije za vrijeme vršnih opterećenja;

<sup>(116)</sup> Direktiva (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i izmjeni Direktive 2012/27/EU (SL L 158, 14.6.2019., str. 125.).

<sup>(117)</sup> Tj. brojilo koje zasebno mjeri potrošnju kad je potrebno dodatno smanjenje potražnje i kad nije.

<sup>(118)</sup> Pojam „izvan razdoblja vršnih opterećenja” (engl. „off peak”) mora se definirati tako da se u pravilu izbjegne potrošnja električne energije kad se za njezinu proizvodnju koristi plin.

- k. u konkurentnom natječajnom postupku korisnike se mora odabrati na temelju najniže jedinične cijene dodatnog smanjenja potrošnje (u EUR/MWh ili ekvivalentnoj jedinici <sup>(119)</sup>). Države članice mogu uvesti dodatne objektivne, transparentne i nediskriminirajuće kriterije za rangiranje radi promicanja zelenijih tehnologija potrebnih za doprinos ostvarivanju ciljeva Unije u području zaštite okoliša;
- l. naknada dodijeljena svakom korisniku mora se temeljiti na stvarno postignutom dodatnom smanjenju potrošnje (a ne na dodatnom smanjenju potrošnje koje se korisnik obvezao postići);
- m. potpora ne smije neopravdano narušiti pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta električne energije. Države članice mogu omogućiti prekogranično prijavljivanje za potporu;
- n. dodatno smanjenje potrošnje za koje se isplaćuje naknada mora biti ostvareno u razdoblju primjene relevantnih članaka Uredbe (EU) 2022/1854 <sup>(120)</sup> ili, ako potpora nadilazi te ciljeve, do 31. prosinca 2023.;
- o. moguće je zbrajanje s drugim mjerama državne potpore ako se izbjegava prekomjerna nadoknada, primjerice dodjeljivanjem potpore u konkurentnom natječajnom postupku. U svakom slučaju potpora se ne može dodijeliti ako pokriva prihvatljive troškove koji su već pokriveni drugim mjerama državne potpore.

### 3. PRAĆENJE I IZVJEŠĆIVANJE

- (76) Države članice dužne su relevantne informacije o svakoj pojedinačnoj potpore većoj od 100 000 EUR <sup>(121)</sup> dodijeljenoj na temelju ove Komunikacije te potpore većoj od 10 000 EUR <sup>(122)</sup> u sektoru primarne poljoprivredne proizvodnje i sektoru ribarstva objaviti na sveobuhvatnim internetskim stranicama o državnim potporama ili s pomoću IT alata Komisije <sup>(123)</sup> u roku od 12 mjeseci od trenutka dodjele.
- (77) Za mjere potpore iz odjeljka 2.4. ove Komunikacije, ako ukupni iznos potpore po poduzetniku premašuje 50 milijuna EUR, države članice u programu potpore moraju propisati da korisnik davatelju potpore mora u roku od godine dana od dodjele potpore dostaviti plan u kojem je objašnjeno kako će smanjiti ugljični otisak svoje potrošnje energije ili kako će provesti zahtjeve povezane sa zaštitom okoliša ili sigurnosti opskrbe opisane u točki 33. ove Komunikacije. Taj se zahtjev primjenjuje od 1. siječnja 2023.
- (78) Države članice dužne su Komisiji podnositi godišnja izvješća <sup>(124)</sup>.
- (79) Države članice moraju osigurati vođenje detaljne evidencije o dodjeli potpore predviđenih ovom Komunikacijom. Takva se evidencija, koja mora sadržavati sve informacije potrebne kako bi se utvrdilo da su ispunjeni potrebni uvjeti, mora čuvati 10 godina nakon dodjele potpore i na zahtjev dostaviti Komisiji.
- (80) Komisija može zatražiti dodatne informacije o dodijeljenim potporama, posebno kako bi provjerila jesu li ispunjeni uvjeti utvrđeni u odluci Komisije o odobrenju mjere potpore.

<sup>(119)</sup> Npr. kad se korisnike bira na temelju cijene kapaciteta (EUR/MW), za smanjenje potrošnje tijekom fiksnog broja sati. U tom slučaju treba unaprijed utvrditi broj sati.

<sup>(120)</sup> Uredba Vijeća (EU) 2022/1854 od 6. listopada 2022. o hitnoj intervenciji za rješavanje pitanja visokih cijena energije (SL L 261I, 7.10.2022., str. 1.).

<sup>(121)</sup> Odnosi se na informacije iz Priloga III. Uredbi Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. lipnja 2014. i Priloga III. Uredbi Komisije (EU) br. 702/2014. Za povratne predujmove, jamstva, zajmove, podređene zajmove i druge oblike potpore nominalna vrijednost odnosno instrumenta navodi se po korisniku. Za porezne olakšice i povoljnije uvjete plaćanja iznos pojedinačne potpore može se navesti u rasponu.

<sup>(122)</sup> Odnosi se na informacije iz Priloga III. Uredbi Komisije (EU) br. 702/2014 i Priloga III. Uredbi Komisije (EU) br. 1388/2014 od 16. prosinca 2014. Za povratne predujmove, jamstva, zajmove, podređene zajmove i druge oblike potpore nominalna vrijednost odnosno instrumenta navodi se po korisniku. Za porezne olakšice i povoljnije uvjete plaćanja iznos pojedinačne potpore može se navesti u rasponu.

<sup>(123)</sup> Javno pretraživanje baze podataka „Transparentnost državnih potpora” omogućuje pristup podacima o dodijeljenim državnim potporama koje su države članice dostavile u skladu s europskim zahtjevima o transparentnosti državnih potpora: <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public>.

<sup>(124)</sup> SL L 140, 30.4.2004., str. 1.

(81) Radi praćenja provedbe ove Komunikacije Komisija može od država članica zatražiti da dostave agregirane informacije o primjeni mjera državne potpore za otklanjanje ozbiljnih poremećaja u gospodarstvu uzrokovanih aktualnom krizom i povezanim mjerama ograničavanja.

#### 4. ZAVRŠNE ODREDBE

(82) Komisija ovu Komunikaciju primjenjuje od 28. listopada 2022. Komisija primjenjuje odredbe ove Komunikacije na sve mjere prijavljene od 28. listopada 2022., a i na mjere prijavljene do tog datuma.

(83) Ovom Komunikacijom zamjenjuje se privremeni okvir za mjere državne potpore u kriznim situacijama donesen 23. ožujka 2022 <sup>(125)</sup>, kako je izmijenjen 20. srpnja 2022 <sup>(126)</sup>. („prethodni privremeni okvir za mjere državne potpore u kriznim situacijama”). Taj prethodni privremeni okvir za mjere državne potpore u kriznim situacijama povlači se s učinkom od 27. listopada 2022.

(84) Potpora dodijeljena na temelju odjeljaka od 2.1. do 2.3. prethodnog privremenog okvira za mjere državne potpore u kriznim situacijama i potpora dodijeljena na temelju istih odjeljaka ove Komunikacije zajedno ni u jednom trenutku ne smiju prekoračiti gornje granice potpore utvrđene u odgovarajućim odjeljcima ove Komunikacije. Kad je riječ o odjeljku 2.4., potpora dodijeljena na temelju prethodnog privremenog okvira za mjere državne potpore u kriznim situacijama i potpora dodijeljena na temelju ove Komunikacije ne smiju prekoračiti gornje granice potpore utvrđene u ovoj Komunikaciji za isto prihvatljivo razdoblje. Potpora dodijeljena na temelju odjeljaka 2.5. i 2.6. prethodnog privremenog okvira za mjere državne potpore u kriznim situacijama ne može se zbrajati s potporom dodijeljenom na temelju istih odjeljaka ove Komunikacije ako pokriva iste prihvatljive troškove.

(85) U skladu s Obaviješću Komisije o utvrđivanju pravila koja se primjenjuju na ocjenu nezakonite državne potpore <sup>(127)</sup>, Komisija primjenjuje ovu Komunikaciju na neprijavljenu potporu ako je potpora dodijeljena nakon 28. listopada 2022.

(86) U svim drugim slučajevima Komisija će primjenjivati pravila utvrđena u privremenom okviru za mjere državne potpore u kriznim situacijama koji je bio na snazi kad je potpora dodijeljena.

(87) Komisija će sve odjeljke ove Komunikacije preispitati prije 31. prosinca 2023. uzimajući u obzir važne aspekte tržišnog natjecanja i gospodarske aspekte te međunarodne okolnosti. Ako se pokaže da bi to bilo korisno, Komisija može dodatno objasniti svoj pristup određenim pitanjima.

(88) Komisija u bliskoj suradnji s predmetnim državama članicama osigurava brzu ocjenu mjera obuhvaćenih ovom Komunikacijom nakon njihova jasnog i potpunog prijavljivanja. Države članice trebale bi obavijestiti Komisiju o svojim namjerama i što je moguće prije i detaljnije prijaviti planove za uvođenje takvih mjera. Komisija će državama članicama pružiti smjernice i pomoć u tom procesu.

<sup>(125)</sup> SL C 131I, 24.3.2022., str. 1.

<sup>(126)</sup> SL C 280, 21.7.2022., str. 1.

<sup>(127)</sup> SL C 119, 22.5.2002., str. 22.

## PRILOG I.

**Posebno pogođeni sektori i podsektori <sup>(1)</sup>**

	Oznaka NACE	Opis
1.	0510	Vađenje kamenog ugljena
2.	0610	Vađenje sirove nafte
3.	0710	Vađenje željeznih ruda
4.	0729	Vađenje ostalih ruda obojenih metala
5.	0891	Vađenje minerala za kemikalije i gnojiva
6.	0893	Vađenje soli
7.	0899	Vađenje ostalih ruda i kamena, d. n.
8.	1041	Proizvodnja ulja i masti
9.	1062	Proizvodnja škroba i škrobnih proizvoda
10.	1081	Proizvodnja šećera
11.	1106	Proizvodnja slada
12.	1310	Priprema i predenje tekstilnih vlakana
13.	1330	Dovršavanje tekstila
14.	1395	Proizvodnja netkanog tekstila i predmeta od netkanog tekstila, osim odjeće
15.	1411	Proizvodnja kožne odjeće
16.	1621	Proizvodnja furnira i ostalih ploča od drva
17.	1711	Proizvodnja celuloze
18.	1712	Proizvodnja papira i kartona
19.	1910	Proizvodnja proizvoda koksnihi peći
20.	1920	Proizvodnja rafiniranih naftnih proizvoda
21.	2011	Proizvodnja industrijskih plinova
22.	2012	Proizvodnja koloranata i pigmenata
23.	2013	Proizvodnja ostalih anorganskih osnovnih kemikalija
24.	2014	Proizvodnja ostalih organskih osnovnih kemikalija
25.	2015	Proizvodnja gnojiva i dušičnih spojeva
26.	2016	Proizvodnja plastike u primarnim oblicima
27.	2017	Proizvodnja sintetičkog kaučuka u primarnim oblicima
28.	2060	Proizvodnja umjetnih vlakana
29.	2110	Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda
30.	2311	Proizvodnja ravnog stakla
31.	2313	Proizvodnja šupljeg stakla

(<sup>1</sup>) (Pod)sektori navedeni na temelju intenziteta emisija i intenziteta trgovine podudaraju se sa sektorima navedenima u Delegiranoj odluci Komisije (EU) 2019/708 od 15. veljače 2019. o dopuni Direktive 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu utvrđivanja sektora i podsektora koji se smatraju izloženima značajnom riziku od istjecanja ugljika, za razdoblje od 2021. do 2030. (SL L 120, 8.5.2019., str. 20.).

32.	2314	Proizvodnja staklenih vlakana
33.	2319	Proizvodnja i obrada ostalog stakla, uključujući tehničku robu od stakla
34.	2320	Proizvodnja vatrostalnih proizvoda
35.	2331	Proizvodnja keramičkih pločica i ploča
36.	2332	Proizvodnja opeke, crijepa i ostalih proizvoda od pečene gline za građevinarstvo
37.	2341	Proizvodnja keramičkih predmeta za kućanstvo i ukrasnih predmeta
38.	2342	Proizvodnja sanitarne keramike
39.	2351	Proizvodnja cementa
40.	2352	Proizvodnja vapna i gipsa
41.	2399	Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda, d. n.
42.	2410	Proizvodnja sirovog željeza, čelika i ferolegura
43.	2420	Proizvodnja čeličnih cijevi i pribora
44.	2431	Hladno vučenje šipki
45.	2442	Proizvodnja aluminijske
46.	2443	Proizvodnja olova, cinka i kositra
47.	2444	Proizvodnja bakra
48.	2445	Proizvodnja ostalih obojenih metala
49.	2446	Obrada nuklearnoga goriva
50.	2451	Lijevanje željeza

	Oznaka Prodcod	Opis
1.	81221	Kaolin i ostale kaolinske gline
2.	10311130	Zamrznuti krumpir, pripremljen ili konzerviran (uključujući krumpir pečen ili djelomično pečen u ulju i onda zamrznut; isključujući u octu ili octenoj kiselini)
3.	10311300	Sušeni krumpir, u obliku brašna, krupica, pahuljica, granula i peleta
4.	10391725	Koncentrirani pire i pasta od rajčice
5.	105122	Punomasno mlijeko u prahu
6.	105121	Obrano mlijeko u prahu
7.	105153	Kazein
8.	105154	Laktoza i laktozni sirup
9.	10515530	Sirutka i modificirana sirutka, u prahu, granulama ili drugim krutim oblicima, neovisno o tome je li koncentrirana ili nekoncentrirana i sadržava li sladila ili ne
10.	10891334	Pekarski kvasac
11.	20302150	Staklasti emajli i glazure, glineni premazi i slični pripravci za keramiku, emajljanje ili staklo
12.	20302170	Tekući keramički lakovi i slični pripravci; staklena fritra i ostalo staklo u obliku praha, granula ili ljuskica
13.	25501134	Slobodno kovani željezni dijelovi za prijenosne, bregaste ili koljenaste osovine i mjenjače itd.



## PRILOG II.

## Korelacijska tablica

Privremeni okvir za mjere državne potpore u kriznim situacijama donesen 23. ožujka 2022., kako je izmijenjen 20. srpnja 2022.		Ovaj privremeni okvir za mjere državne potpore u kriznim situacijama	
Točke	1.–14.	Točke	1.–14.
Točka	14.a	Točka	15.
		Nove točke	16.–17.
Točka	15.	Točka	18.
Točka	16.	Točka	19.
Točka	17.	Točka	20.
Točka	18.	Točka	21.
Točka	19.	Točka	22.
		Nove točke	23.–24.
Točka	20.	Točka	25.
Točka	21.	Točka	26.
Točka	22.	Točka	27.
Točka	23.	Točka	28.
		Nove točke	29.–32.
Točka	24.	Točka	33.
Točka	25.	Točka	34.
Točka	25.a	Točka	35.
Točka	26.	Točka	36.
Točka	26.a	Točka	37.
Točka	26.b	Točka	38.
Točka	26.c	Točka	39.
Točka	26.d	Točka	40.
Točka	27.	Točka	41.
Točka	28.	Točka	42.
Točka	29.	Točka	43.
Točka	30.	Točka	44.
Točka	31.	Točka	45.
Točka	32.	Točka	46.
Točka	33.	Točka	47.
Točka	34.	Točka	48.
Točka	35.	Točka	49.
Točka	36.	Točka	50.
Točka	37.	Točka	51.
Točka	38.	Točka	52.

Točka	39.	Točka	53.
Točka	40.	Točka	54.
Točka	41.	Točka	55.
Točka	42.	Točka	56.
Točka	43.	Točka	57.
Točka	44.	Točka	58.
Točka	45.	Točka	59.
Točka	46.	Točka	60.
Točka	47.	Točka	61.
		Nova podtočka	61. (g)
Točka	47. (g)	Točka	61. (h)
Točka	47. (h)	Točka	61 (i)
Točka	48.	Točka	62.
Točka	49.	Točka	63.
Točka	50.	Točka	64.
Točka	51.	Točka	65.
Točka	52.	Točka	66.
Točka	53.	Točka	67.
		Nova točka	68.
Točka	53.a	Točka	69.
Točka	53.b	Točka	70.
		Nova točka	71.
Točka	53.c	Točka	72.
Točka	53.d	Točka	73.
		Nove točke	74.–75.
Točka	54.	Točka	76.
		Nova točka	77.
Točka	55.	Točka	78.
Točka	56.	Točka	79.
Točka	57.	Točka	80.
Točka	58.	Točka	81.
Točka	59.	Točka	82.
		Nove točke	83.–86.
Točka	60.	Točka	87.
Točka	61.	Točka	88.